МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккхехьарча Совета а орган

Ера 1 октябрь 1959 шу

№ 79 (2391) Мах 20 кап.

Партийни дешара идейни боарам лакхбе

Тахан долалу партийни дешара системе керда шу. Ахкана перерыв хинначул тІехьагІа юха а болалургба коммунисташ дІахо шоай политически кхетам лакхбе. Идеологически фронта керттера ярех участок я партийни дешара системе коммунисташ Іомабар.

Партийни дешар дика вІашагІделла дІадахьара чІоагІа теркам тІабохийт коммунистически партеи цун Центральни Комитетои. Из да коммунисташ кхетам дикагІа болаш а нийса доацача гІулакхашта духьал майрагІа къовсам лелабеш а уж хилар. Цудухьа беррига парте членаш, еррига актив декхарийла я хадданза марксизм-ленинизм Іомае, революционни теори йовза. ДІадахача шера республикерча партийни организацеша бокъха болх баьб коммунисташта марксистско-ленински дешар хьехилга дІахо тоадара тІехьа. Цудухьа хьалха дІадахача шерашкарчул дикагІа кхоачашдаьд марксизм-ленинизм Іомаяра декхар. Къаьстта теркам тІабахийта Іомадаьд ССКП истори.

Дика хьокхамаш долаш чакхдаьннад кадрашта экономически дешар хьехареи марксистско-ленински философи хьехареи гІулакх а. Политшколашка дешаш коммунисташ а дукхагІа хиннаб.

Дика пропагандисташ хьакъоастабари хадданза царца болх бари бахьан долаш кружокашкарчеи, школашкарчеи, семинарашкарчеи занятей идейни боарам лакхбе а коммунизм хьалъяра практикаца дикагІа бувзам болаш марксистско-ленински теори Іомае а вІаштІехьа даьлар дІадахача дешара шера. ДукхагІа долча даькъе из нийсделар ССКП XXI съезда исторически решенеши материалаши Іомаяр бахьан долаш. Занятешка дийцар съезде дийца хинна лоархІамегІа дола дешаш, царца ворхІ шера йолча Іалаьмате йоккхача халкъа боахам дегІабоалабара вай мехка, республика, города, района, планах дола дош а, хІаьта иштта предприятеш, колхозаш, совхозаш дегІайоалаяра бокъонца йолча планах дола дош а долаш. Иштта политически дешара гІулакх тоадарах бокхха пайда боал коммунизм хьалъяра планаш дика кхетае а уж кхоачашъеча хІара коммунист дІанийсве а.

Цхьадола боахама дешаш дувцаш, хІаьта иштта партеи правительстваи решенеш Іомаеш теоретически конференцеш еш хилча дикагІа хургья. Иштта теоретически конференцеш а еш Іомаяьй Шелковской районерча парторганизацеша ССКП XXI съезда решенеш. ХІаьта из эггара дикагІа а пайданегІа а бола никъ хилар хьа а хьекхад цар.

ДІадахача шера партийни организацешка чІоагІъяь хинна политически дешара формаши методаши нийса а дика а хилар бакъду лакхехьа дийцачо.

Парте цхьайолча райкомашеи, первични парторганизацешеи партийни дешара йоаггІача тайпара хьалхле лелаяьй партийни дешар тоадара дош каст-каста бюро заседанешкеи, партийни собранешкеи дийцад.

Цунга хьежжа цхьадола кхоачамбоацараш а хиннад партийни дешара балха юкъе. Царех керттера дар да, занятеш лакхача идейно-теоретически боараме ца хилар, коммунизм хьалъяра практикаца дувзаденна партийни дешар дІа ца дахьар.

Бокхха лоархІам болаш гІулакх да коммунисташа вай парте истори Іомадар, наха хьалхле лелаяра парте опыт а цун идеяш а Іомаяр.

Кердача дешара шера хоадам боллаш дІадаха деза наха политически дешар хьехара балха юкъе соахка мел хинна кхоачамбоацараш. Теоретически дешаш бе-башха доацаш Іомадеш хилар а хила йиш йолаш дац. Цхьайолча парторганизацешка теори предприятей практически декхарашца ювзаенна йоацаш Іомайора. Царех яр нефтезаводеи, «Чечингстрой» треста автотранспортни контореи, ГрозНИИ, иштта кхыйолеи партийни организацеш. Цу парторганизацешка коммунисташта марксистско-ленински дешар хьехилга форманна леладаьд, цхьаболча коммунисташа шоай идейно-теоретически кхетам лакхбара гІулакх тесса леладаьд. Цудухьа дукха тамаш е йоагІаш яц царех дукхагІа йолча организацей боахама гІулакхаи массово-политически балхаи юкъе доккхий кхоачамбоацараш хилар.

Кердача дешара шерага кийчлуш бокхха болх баьб укх шера дукххача партийни организацеша. ДІахо марксистско-ленински дешара гІулакх тоаде аьнна декхар оттадаьд партийни организацеша шоашта хьалхашка. Духхьал городе Грозне а политически дешара юкъе зза соахка хинначул 2 ззар саг дукхагІа нах хургба, хІаьта иштта 1300 коммунист пропагандисташи лектораши хургба.

ЧІоагІа лоархІам болаш да доаггІача тайпара новкъостал а деш коммунисташка марксистско-ленински теори шоашка Іомаяйтар. Цу гІулакха дика терко яьй укх шера Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода парторганизаце. 254 сагах 184 саг партийни дешар шоаш Іомадергдолаш ба цига. Дукха парте боацараш а юкъе оза вІаштІехьа даьннад завода партбюро, хІаьта заводера хьалхле леладча болхлоех а дукхагІа бараш партийни дешар Іомадеш хургба.

Партийни дешара юкъе ззача коммунистехи парте боацарехи 65 процент марксистско-ленински теори шоаш Іомаеш хургба Грозненски химически заводе а.

Цхьайолча парторганизацешка семинарски группаш кІезигагІеи кружокаш дукхагІеи вІашагІъеххай. Иштта Октябрьскии Старопромысловскии районашка семинарски группашка дешачарел шозза дукхагІа хургба кружокашка дешаш бола коммунисташ. Из кердача дешара шерага яьча кийчон кхоачамбоацар лархІа дезаш да.

ЧІоагІа терко тІаяхийта еза укх шера комсомольцаши кагирхойи политически дешара юкъе озара балха. Цу гІулакха доаггІача тайпара комсомольски организацешта новкъостал де декхарийла я партийни организацеш, хІаьта масса хана комсомольцаша партийни дешар Іомадара гІулакха контроль лелае а еза.

Партийни организацей керттера декхар — партийни дешара системе дешара шу дикача хьокхамашца, идейни боарам лакха болаш чакхдаккхар да.

СССР-а Лаккхехьара Совет гулъярах СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

СССР-а Лаккхехьарча Совето соцам бу:

пхезлагІа хержача СССР-а Лаккхехьарча Совета 3-гІа сесси гулйойла 27 октябре 1959 шера городе Москве.

СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель

К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Секретарь

М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль 27 сентябрь, 1959 шу.

Силос лаьттагІа йоллара план кхоачашъяьй

Шелковской района Коминтерна цІерагІча колхоза къахьегамхоша укх шера хьайбашта тоъал силос кийчъяьй. ХІанз цар лерхІ паччахьалкхенна дукхагІа дулх, шура ялара доахана Іай даа шортта хьаьнеи мошеи доакъар Іалашде. Семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхье а баьнна чІоагІа хьинаре къахьегаш ба цхьоалагІча тракторни бригада болхлой.

Доккхий толамаш доахаш ба укх деношка механизатораш. 3200 тонн силос лаьттагІа еллай цар. Хьажкlаш хьокхаш дика болх бу Хакимов Іаддала агрегато. Иштта болх дика беш ба смена трактористаш Н. Киричак, Хь. Джамалов, кхыбараш а.

Механизатораша дош деннад шоаш даьхача толамех кхоачам а ца хеташ дІахо йодача хана кхы а дикагІа болх бе.

М. МАЛЬСАГОВ.

Н. С. Хрущев Москве юхакхачар

Внуковски аэродроме безаме вІашагІкхетар

28 сентябре «ТУ-114» яхача самолетаца США вахачара Москве юха кхаьчар СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев.

Цу самолетаца цІакхаьчар новкъоста Н. С. Хрущева дезал а, вахача цунца хинна вож нах а.

СССР Паччахьалкхен байракхашца хозъяь хиннача Внуковски аэродроме Советски правительствона керте латтачоа духьал баьхкар столицерчеи Подмосковьерчеи къахьегамхошкара бахийта Іалаьмате дукха викалаш.

Н. С. Хрушева духьал баьхкабар новкъостий А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, Е. А. Фурцева, П. Н. Поспелов, Д. С. Коротченко, Я. Э. Калнберзин, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, К. Т. Мазуров, В. П. Мжаванадзе, М. Г. Первухин, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский а кхыбараш а. хІаьта иштта кхыча мехкашкара бахкийта СССР-е багІаш бола дипломатически представительствашта керте латтараш а.

Московски ханах 15 сахьати 28 минути яьлча самолет лаьтта Іо а есса, аэровокзалатахьа хьачухьовз. Лакхача лоаме тІа тІолла лаьтта Іо а весса духьал баьхкарашка вела а къежаш моаршал хетт Н. С. Хрущева.

ВІашагІкхийттачар дег тІара моаршал хетт Никита Сергеевич Хрущевга Америке бихьа никъ толаме чакх а баьккха, маьрша юха цІаварах.

Н. С. Хрущев Москве юха цІакхачара хетаяь дукха ззараш болча Москверча къахьегамхой митинг

Советски правительствона керте латта Н. С. Хрущев Внуковски аэродроме дукхьалоаьхкараша безаме тІаиццачул тІехьагІа, дукха ззараш нах тІа а болаш йоккха митинг хилар В. И. Ленина цІерахча Центральни стадиона спорта дворецe. ЧІоагІа тІоараш тохарца тІаиццар вІашагІкхийттараша президиуме гучаваьнна новкъост Н. С. Хрущев а кхыоола партеи правительстваи кулгалхой а.

Митинг хьайийлар парте Московски городской комитета хьалхара секретарь волча В. И. Устинова. Москверча къахьегамхой цІерах цо дег тІара дІайха моаршал делар Никита Сергеевич Хрущевга, Америка ВІашагІкхийттача Штаташка бихьа исторически никъ толаме чакхбаьккхарах.

Митинге къамаьлаш дир: Лихачева цІерахча автозаводе наладчик волча Ю. Н. Николаева, Московски областа Кунцевски районерча «Путь новой жизни» яхача колхоза бригадира У. М. Трофимова, академика А. И. Седова, Баумана цІерахча МВТУ студентка Л. Селивановас.

Ханахь ца соцаш тІоараш деттаж тІаийцар митинге вІашагІкхийттараша къамаьл де хьалгІетта новкъост Н. С. Хрущев. Цун къамаьлага чІоагІа ладийтІар наха, ЧІоаггІа тІоараш а детташ, массехказза юкъах даьхар цар из.

(ТАСС).

Китайски Халкъа Республика 10 шу дуза ди дездеча

СССР-а партийно-правительственни делегаци Пекине яхар

27 сентябре бийсан «ТУ-114» яхача самолетаца Москвера Пекине Китайски Халкъа Республика 10 шу дизар дездеча яхар СССР-а партийно-правительственни делегаци. Делегацеца ба ССКП ЦК-а Президиума член, ССКП ЦК-а секретарь вола М. А. Суслов, ССКП ЦК-а члений кандидат, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель вола Ж. А. Ташенев, ССКП ЦК-а член, СССР-а Министрий Советерча паччахьалкхе кхерамах лораяра Комитета председатель А. Н. Шелепин, Украина КП ЦК-а секретарь С. В. Червоненко, ВЦСПС секретарь Т. Н. Николаева, СССР-а Министрий Совета арахьарча экономически бувзамий паччахьалкхен комитета председатела заместитель И. В. Архипов, ССКП ЦК-а отдела заведующий В. Ю. Андропов.

США-е хинна цу делегаце керте латтар ССКП ЦК-а Хьалхара секретарь, СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви делегаце член СССР-а кхыча мехкашцарча гІулакхий Министр А. А. Громыкои тІехьагІа дІабахар Пекине. Н. С. Хрущев Пекине кхаччалца йолча хана делегацена керттеравар М. А. Суслов ва.

Внуковски аэродроме делегаци накъа йоаккхаш хилар новкъостий А. Б. Аристов, Л. И. Брежнев, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Н. А. Мухитдинов, Е. А. Фурцева, Я. Э. Калнберзин, А. Н. Косыгин, М. Г. Первухин, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель М. Рахматов, СССР-а Министрий Совета Председатела заместитель А. Ф. Засядько, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума член, советско - китайски доттагІлен Общества правлене председатель А. А. Андреев, ССКП ЦК-а, СССР-а Министрий Совета, СССР-а МИД-а бехктокхамера сотрудникаш, города Москвен а Московски областа а партийни, советски организацей кулгалхой.

Делегаци накъайоаккхаш хилар Китайски Халкъа Республика СССР-ера Чрезвычайнии Полномочнии Посол Лю Сяо.

Новкъост Н. С. Хрущев Китайски Халкъа Республике вахар

29-ча сентябре саррахьа Москвера «ТУ-114» яхача самолетаца Китайски Халкъа Республика 10 шу дузача ден цІей дездеча Пекине вахар СССР-а партийно-правительственни делегаце керте латта ССКП Центральни Комитета Хьалхара секретарьи СССР-а Министрий Совета Председательи вола нов. Н. С. Хрущев.

(ТАСС).

Цхьана йола советско-американски коммюнике

Кэмп Дэвиде СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви президент Д. Эйзенхауэри къайле йоацаш дагабаьлар. Цар даьча къамаьлех цхьадараштa юкъе дакъа лоацаш хилар СССР-а кхыча мехкашцарча гІулакхий Министр А. А. Громыко, США паччахьалкхен секретарь К. Гертер, шинна а мехка Іаьдалий гІулакхашкара кхыбола нах а.

СССР-а Министрий Совета Председателеи президентеи аьлар, шинна а оагІон дуккха дола дешаш дашха пайдане хилар уж къамаьлаш. Переговораш е лаьрхІа данзар уж къамаьлаш. Цхьабакъда уйлашца вІаши дагабаларо новкъостал дергда хІара оагІонна хетараши цун гІулакхаши дикагІа довзийта а нийсхони бІаьхбеннеи машар оттабеш барт бе а.

СССР-а Министрий Совета Председателеи ВІашагІкхийттача Штатий президентеи бакъдир, хІанз дуненна хьалхашка латта эггара лоархІаме дола дош берриганеша а деррига герз дІадаккхара дош хилар. Шинна а паччахьалкхено шоай низ тІабохийтаргба из дош дика къоастадара.

Къамаьлаш деш германски дош хьоахадича, Германеца машара договор яра дош а юкъедоаладеш, шинна а оагІоно цу дешах шоашта хетар аьлар.

Берлински деша хьакъехьа вІаши кхетадеш къамаьл дир, нагахьа санна цунца цунна хьаштдола кхыдола мехкаш барта доагІе, цу дешаца хьаштдолча дерригача мехкий а машар хьаллацара а гІулакхаш кхоачашдергдолаш переговораш яь, из дош къоастаде.

Цу дешаел совгІа кхы тІа а Советски Социалистически Республикай Союзаи ВІашагІкхийттача Штаташтеи юкъерча гІулакхий хьакъехьарча дуккхача дешаех лаьца пайданера къамаьлаш хилар. Цу дешашта юкъе дийцар шин мехка юкъерча торговле дош а. Іаьдалий гІулакхерча наха къамаьлаш деш дикка гІулакх дир нах дІа-юха бахийтара а идеяш вІаши ювзийтара а хьакъехьа, укх гарггарча хана цу дешах боаггІаш бола барт бе лерхІ.

СССР-а Министрий Совета Председательи ВІашагІкхийттача Штатий президенти раьза хилар дунен халкъашта юкъе къовсаме латта деррига дешаш низ юкъе а ца боалабеш, переговорий наькъаца маьрша къоастаде.

Юххера а, хьатІадоагІача шера бІаьсти президент Советски Союзе воагІаргвола ха дипломатически наькъашка гІолла отторгйолаш соцадир.

Китая Коммунистически парте Центральни Комитета Председательга новкъостага МАО ЦЗЭ-ДУНАГА, Китайски Халкъа Республика Председательга новкъостага ЛЮ ШАО-ЦИГА, Китайски Халкъа Республика халкъа викалий Ерригкитайски собране Даиман йолча комитета Председательга новкъостага ЧЖУ ДЭГА, Китайски Халкъа Республика Паччахьалкхен совета Премьерага новкъостага ЧЖОУ ЭНЬ-ЛАЙГА

Дукха деза новкъостий!

Советски Социалистически Республикай Союза халкъий цІерах Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето, СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиумо, СССР-а Министрий Совето шута а дерригача вежарашха долча китайски халкъага а дІайха моаршал а дайт, дег чура боккха ловца а боакхх шоана Китайски Халкъа Республика итт шу дузача дезача дийнахь.

Китая халкъий деза ди — Советски наьха а дог гІоздоаккхаш ди да. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хинначул тІехьагІа китайски халкъа революци котъялар адамий исторе чухь хинна эггара доккхагІа дола хІама да; цо чІоагІа хІама техай империализмаи реакцеи лагера, дунен исторена чІоагІа лоархІам болаш хилар из. ЦІаккха а кхы хургйоацаш къаьнара, йохкаенна строй дІа а яькха, сийлахь-доккхача китайски халкъо шийдукхаеза Коммунистически парти керте а латташ хьаяьй низ бола болхлойи ахархойи социалистически паччахьалкхе.

Китайски Халкъа Республика хьахилар а Китай социалистически лагера халкъий дезала юкъе яр а марксистски-ленински хьехам кхы а чІоагІагІа котбалара керда тешал да.

Шун мехка хиннача кІоарггача социально-экономически хувцамаша бокъонца котдаьхар керда, социалистически гІулакхаш, хІама хьаду низаши бокъонца йола халкъа творчествои дегІайоалае Іалаьмате йоккхий торонаш хьайийлар. Шийхьалхара пхе шера план толамца кхоачаш а яь, къахьегам беза а хьаькъал дола а китайски халкъ ше кхо ца деш къовсам лоаттабеш да дІахо а боахама деррига доакъош дегІадоаладеш, технический культурнии революци чакхйоаккхаш. ХІанз халкъа Китаях чехкка индустриальни-аграрни паччахьалкхе хулаш латт. Цу гІулакхо Китая доттагІий гІад а буг, цун моастагІий кхера а бу. Дерригача социалистически мехкашца айхха доттагІал а долаш, Китайски Халкъа Республика социалистически лагера цхьоагІои низи чІоагІбу, машараи халкъаш кхерамах лорадараи тІехьа кІаьд ца луш къовсам лоаттабу, тоІадаь доахкача кортамукъа, шоай лоІаме хилар бахьан къовсам лоаттабеча халкъашта новкъостал ду. Дунен халкъашта юкъе тІа-тІа а дукхагІа дегІадоагІа Китайски Халкъа Республика сий, дунен тІа йоккхагІа ярех паччахьалкхе ше хиларах тарра чІоагІлу из.

Шуца цхьана, дукха деза новкъостий, советски нах доккхал деш ба Китая къахьегамхоша укх дІадахача итт шера даьхача Іалаьмате доккхийча толамех. Советски халкъа дукха а деза дика а довз беррига низ ший хоза Даьхе тоае дІалуш доаллача китайски халкъа доккхий революционни гІулакхаши кхоачалургдоаца хьинари.

Советски наха дика кхетаду, Китайски Халкъа Республике халкъа раволюци котъялар а, цо социализм хьалъеш даьха толамаш а Китая Коммунистически партеи китайски халкъа сийлахь-воккха воІ новкъост Мао Цзэ-дун керте латтача цун Центральни Комитетои хьаькъалца хьалхле лелаеш хьахиннилга. Марксистски-ленински хьехама тешаме тІехьайодача Китая Коммунистически парте кІаьд ца луш кхота а бу, майрра социализма коталонга а буг мехкара къахьегамхой.

Советскии китайскии халкъаш юкъара беркате гІулакхаш бахьан лоаттабеча къовсамо чІоагІдаьча доттагІленца дувзаденна да. Вай халкъий йохаргйоаца цхьоагІо дерригдунен истори дегІадоагІача керттера фактор а хинна дІаэттай, интернационализма ленински принципий ларда тІа хьахиннача вежарашха долча гІулакхий хьокхам ба из. Советски наха тІехьа тІайоагІача хана а шоашта могар дергда вай мехкий халкъашта юкъера вежарий доттагІал дегІадоаладе а чІоагІде а, дунен социалистически система дерригача халкъий доттагІал чІоагІде а лакхде а.

Дерригача дега чура лов тхона Китайски Халкъа Республика Коммунистически партеи, халкъа правительстваи, болхлоша, ахархоша, интеллигенце, берригача къахьегамхоша социализм хьалъяра декхараш кхоачашдеча, дерригача дунен тІара машар бахьан лоаттабеча къовсаме керда, кхы а доккхагІа толамаш дахар.

Даькъала хилда Китайски Халкъа Республика итт шу дизар!

Дахалда вежарашха дола китайски халкъ!

Яхийла Китая Коммунистически парти а, новкъост Мао Цзэ-дун керте латта цун Центральни Комитет а!

Даькъала хийла Китайски Халкъа Республика, халкъа правительство!

Даькъала а хилда, кхы а дикагІа тоа а лулда цІаккха дохаргдоаца советско-китайски доттагІал!

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Хьалхара секретарь, СССР-а Министрий Совета Председатель

Н. ХРУЩЕВ.

СССР-а Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель

К. ВОРОШИЛОВ.

Москва, Кремль, 1959 шу 27 сентябрь.

КНР итт шу дизара сийна

ПЕКИН, 28 сентябрь. (ТАСС). Тахан укхаза хьайийлар сийлахьча юбилейна — Китайски Халкъа Республика этта 10 шу дизара хетаяь торжественни заседани.

ЧІоаггІа тІоараш тохарца тІаийцар вІашагІкхийттараша президиуме гучаьаьнна нн. Мао Цзэ-дун, М. А. Суслов, Лю Шао-ци, Сун Цин-лин, Дун Би-у, Чжу Дэ, Чжоу Энь-лай, Линь Бяо, Дэн Сяо-пин, Пын Чжэн, кхыбола КПК-и КНР правительстваи кулгалхой а, социалистически мехкашкарча партийно - правительственни делегацей кулгалхой а, кхы хьаьший а.

Торжественни заседани хьаелл Китайски Халкъа Республика председатела Лю Шоа-ци. КНР Паччахьалкхен гимн лекх.

Китая демократически партей, Китая халкъа Политически консультативни совета, парте боацача демократически деятелий, Ерригкитайски промышленникийи торговцийи ассоциаце цІерах Китая Коммунистически парте Центральни Комитета председательга Мао Цзэ-дунага моаршал лу Гоминьдана Революционни комитета председатель волча Ли Дзи-шена. Цо Мао Цзе-дунага дІалу моаршалий адрес.

Зале цІаькха а чІоаггІа тІоараш тох ССКП Центральни Комитета Президиума член а ССКП ЦК секретарь а волча М. А. Сусловна дош делча.

— Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яьнначул тІехьагІа, — аьлар М. А. Суслова, йоккхалга а лоархІамга а диллача китайски революци котъяларал йоккхагІа событи хиннаяц исторе чухь.

Боарам боаццаш йоккхий торонаш а низ а болаш йола социалистически лагерь хьахиннача вай хана, аьлар М. А. Суслова, чІоаггІа дегІадаьхкача а юкъерча боарамах дегІадаьхкача а мехкий хинна Іац социализм хьалъе аьттув. Кердача дунен система шоайла вІаший масса а оагІорахьара вошал тІехь гІо-новкъостал деш хиларо социализм аттагІа котйоаккхаргья хІамаш хьаеш дола низаш хІанз а кІезига дегІадаьхкача мехкашка.

Политически экономически лоала кІалхара довла а бокъонца болча прогресса наькъа тІа довла а гІерташ долча Азерчеи Африкерчеи дуккхача халкъашта Іалаьмате боккхача лоархІамера гІулакх из хилар кхетаде хала дац, аьлар М. А. Суслова.

10 шера чухь китайски халкъо даьха толамаш ше дувцаш М. А. Суслова белгалдир, кердача Китая экономически общественнии вахара массадолча доакъошка керттерча даькъе социалистически хувцамаш даь чакхдаьнна хилар. Мукъаьнна Китай, дуккхача адамий творчески низаш гуча а даьха, хІанз халкъа боахами культуреи чІоаггІа дегІакхувлаш а, халкъа вахар хадданза тоадеш а, бухь билла социализмага йодаш а я.

Советски халкъа дика хов, аьлар М. А. Суслова, Китайски Халкъа Республико даьха деррига толамаш, паччахьалкхенна а халкъа а керте латташ денал дола, къовсаме чІоагІъенна Китая Коммунистически парти хилар бахьан долаш даьхалга.

Китая Компарте ЦК бархІлагІча Пленума китайски халкъ тІахьийхад шоллагІа пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра, цо декхар оттадир промышленни продукце лоархІамегІа дола тайпаш арахецара боарамга диллача, гарггача 10 шера Англена тІехьакхе аьнна. Пленума критика йир китайски халкъа низех а торонех а ца тешача, парте генеральни никъ нийса хиларах ца тешача, цхьаболча парте болхлой правооппортунистически гІалаташта.

Шеко яц, аьлар М. А. Суслова, Пленума решенеша Китая коммунисташ новкъост Мао Цзэ-дун керте латтача шоай Центральни Комитета гонахьа кхы а чІоагІагІа кхотабергхиларах.

Ший къамаьла юкъе М. А. Суслова лоацца дийцар тІеххьарча шерашка Советски Союзо даьха толамаш. Масала, цо аьлар США-ца лаьцача машарерча яхье советски халкъ котдаргхиларах йола тешаме лард я уж толамаш аьнна.

ЧІоаггІа лоархІам болаш да, аьлар М. А. Суслова, социализма дунено планеташка, седкъашка бода никъ буллаш хилар, дерригача адамлен вахар чу керда зама — планеташта юкъе бувзамаш оттадергдола зама хьаеллаш хилар.

Социалистически мехкашта юкъе барт-цхьоагІо хилар, аьлар М. А. Суслова, массане юкъарча машара а прогресса а тешаме чІоагІале я, деррига адам бІубенна хьежаш латта лаьттан тІа эггара чІоагІагІа бола низ ба.

Шоай экономика а культура а толаме дегІакхувлаш дола социализма мехкаш халкъашта юкъе чІоаггІа машар оттар дег тІара ловш да, аьлар М. А. Суслова. Массаза а тІагІертта къовсам лоаттабу цар тІема кхерама духьала. Дерригача дунен тІара машар чІоагІбар, социальни строй моллагІча тайпара яле а деррига мехкаш машарца дахар, аьлар М. А. Суслова, дерригача социалистически мехкий арахьарча политика керттера никъ ба.

Советски Союз, деррига социалистически мехкаш а санна, массаза кийча я, аьлар М. А. Суслова, халкъашта тешаме машар лургболаш йола моллагІа переговораш е, моллагІа гІулакхаш кхоачашде. Цунах хетта цо белгалдир, Хрущев США вахаро Советски Союза а дерригача социалистически мехкий а «шийла тІом» а дунен халкъашта юкъера кхохкам а дІабаккха безам болга къаьгга хьахьокхаш хилар.

ХІанз, Н. С. Хрущева визит йистеяла йоаллача хана, аьлар М. А. Суслова, совнагІа хІама тІа ца тохаш ала йиш я, дерригача дунен тІа машар чІоагІбара политика — дерригача социалистически мехкийи дерригача машар безача халкъийи политика, новкъоста Н. С. Хрущева сийленца, доккхача хьинарца, кІоаргга тешарца, ленински наькъаца кхетаяь а чакхъяьккха а хилар.

Н. С. Хрущеви Эйзенхауэри вІашагІкхийттача вІаший дикка кхетадеши къайле йоацаши хинна къамаьлаш, США паччахьалкхен вокх деятелашца хинна къамаьлаш, американски халкъаца цун хинна къамаьлаш, шеко йоацаш боккха лоархІам болаш да дунен халкъашта юкъера кхохкам кІаьдбара.

Машар бахьан долаш лоаттабеча юкъарча къовсаме азиатски халкъаша доккха дакъа лоацаш хилар белгалдир М. А. Суслова. Социалистически паччахьалкхенаша массаза хьал а лаьцаб, дІахо йодача хана хьал а лоацаргба, керда тІом кийчбара духьал, сий доаца колониальни система цІенъяь дІаякккхар духьа, къаман кортамукъале бахьан долаш Азеи Африкеи халкъаша лоаттабу нийса къовсам.

Социалистически паччахьалкхенаша бокъонца къоабалду, аьлар дІахо М. А. Суслова, Азеи Африкеи мехкаш шоай къаман экономика дегІайоалае безам болаш хилар. Вай новкъостал ду Азеи Африкеи дерригача мехкашта, хІаьта дІахо йодача хана а, воай торонаш совъяларга хьежжа, кхы а доккхагІа новкъостал а дергда царна.

Сийлахь - йоккхача социалистически шин державана — Китайнеи СССР-аи юкъера цхьоагІои доттагІали, аьлар М. А. Суслова, дерригача социалистически мехкашта юкъера доттагІал денгара ди массаза доал чІоагІлуш а дохаргдоацаш а хулаш хьадоагІа. Вай халкъашта юкъера доттагІал, социалистически мехкий сийлахь-йоккхача барт-цхьоагІонах дІакъаста йиш йоаца дакъа хиларах тарра, дунен исторе наькъа хІанзале а дика аьттув баь а дІахо йодача хана шеко йоацаш аьттув бергболаш а бола низ ба.

Нов. М. А. Суслова даь къамаьл чІоагІа, дІаьхдаь тІоараш а детташ юкъах доахар.

КIоаргга Iомае марксизм-ленинизм

1 октябре вай республике партийни дешара система ерригача звеношка керда дешара шу долалургда.

Дешара кердача шера кийчлуш марксистско-ленински дешар ховча кадрай Iалаьмате йоккхача опытах пайда ийцар партийни организацеша. Дешаргдола нах вIашагIтохаш, къаьстта теркам тIабахийтар хIаране деша безам хилара, коммунисташтеи парте боацараштеи ховча политически а юкъарча а дешара, политически дешара тайп-тайпарча формаех дикагIа пайда ийцар, царца атеизма кердача формай кружокаши семинараши йолаш. Марксистско-ленински теори Iомаяра декхар дикагIа кхоачашде новкъостал дир цу гIулакхаша.

Укх шера партийни дешара системе дукхагIа хургба комсомольцаши парте боаца активисташи. Масала, г. Грозне партийни дешара системе 1959—1960 шера дешаш 14 эзар саг хургва, царех 5,5 эзар парте боаца нахи 570 комсомолеци волаш.

Республикерча партийни организацеша пропагандистски кадраш дикагIа хургйолаш гIулакх оттадаьд. Производства тайп-тайпарча доакъой партийни, советски, боахама болхлоех бола нах тIакхийттаб царна. Кхаь даькъах ши дакъа совгIа бола пропагандисташ дизза лакхера дешари йистедаланза дола лакхера дешари ховш а балха опыт йолаш а ба. Дешар дIадоладалалехьа парте горкомашеи райкомашеи пропагандистий семинараш йир. Цига дийцар марксистско-ленински дешар дIахо лакхдара а районий къахьегамхошта хьалхашка латта партийно-боахама а декхараш, кружокашка, семинарашка, школашка ергйолча занятей хьакъехьа дола методически хьехамаш дир. Пропагандисташа доккха новкъостал дир республиканскии городскойи курсашка. Цу курсашка йийшар ССКП оттадаьча теоретически дешаех, ССКП истори кружокашкеи семинарашкеи Iомадара планах, политшколай политически экономех, конкретни экономиках а кхыча дешаех а йола дуккха лекцеш.

Партийни дешара системе укх шера дешаргда юхатоадаьча учебникаш тIареи дешара пособеш тIареи планех.

Партийни организацей кертера декхар латт хIанз марксистско-ленински теори Iомаярах.

Укх шера политически дешара юкъе кертера дар хила деза марксизма-ленинизма произведенеш кIоаргга Iомаяр, ССКП истории теории Iомадар, парте XXI-ча съезда а ССКП Центральни Комитета Пленумаша а оттадаь теоретически дешаши практически декхараши кIоаргга довзар, СССР-а халкъа боахама ворхI шера план толамца кхоачашъе къахьегамхой оарцагIбахар.

ССКП турпалера истори кIоаргга Iомадар — хIара коммуниста эггара хьалхара декхар да. Из декхар толамца кхоачашде партийни организацеша партийни дешара тайп-тайпарча звеношка ССКП истори Iомаде эша гIулакхаш даьд. ХIанз къаьстта лоархIаме да ССКП истори Iомадеш Даьхен Сийлахь-боккха тIом лаьттача шерашка, цул тIехьагIарча шерашка, къаьстта ССКП XIX съезд хинначул тIехьагIа парте баьча балха теркам тIабахийтар.

ССКП истори Iомадеча шерра юкъейоалае еза моттигерча партийни организацей историех йола материалаш, из ду городе Грозне дуккхача пропагандисташа.

ССКП XXI-ча съездо оттадаьча доккхийча декхараша вай кадрашкара дIадех экономически теори, конкретни экономика дешаш кIоаргга Iомадар. Цунца дувзаденна укх шера партийни дешара юкъе лоархIам болаш моттиг лоацаргья коммунисташа экономически дешар Iомадаро.

Экономически дешар Iомадеча кертте латта еза марксизма-ленинизма экономически теори, производства социалистически законаш, парте XXI-ча съездеи ССКП Центральни Комитета Пленумашеи оттадаь советски халкъа кертера декхараш Iомадар. Уж Iомадеш керттера теркам тIабахийта беза ЦК-а июньски Пленума технически прогрессах а ЦК-а хургйолча Пленума юрта боахама дешах а йола материалаши соцамаши Iомадара.

Дешара кердача шера дизза дIадаккха деза догматизми начетничествои, коммунизм хьалъяра гIулакхащца ювзаш Iомае еза марксизм-ленинизм.

Политически дешар Iомадераша коммунизма идеяш къахьегамхошка дIакхачийта еза, коммунизм хьалъяра декхараш кхоачашде лоаттабеча къовсаме уж оарцагIа баха беза, эггара хьалха къахьегамца коммунистически гIулакх долаш хургболаш уж кхета а беш. Политически дешаро кIоаргга гучабаккха беза Iалаьмате чехка вай коммунизма гарга дугаш укх тIеххьарча шерашка партес даьча гIулакхий бизза бола теоретически практически чулоацам, вай общества вахара дерригача доакъошка керда, коммунистически гIулакхаш доаржаде деза цо.

Марксизм-ленинизм Iомаеш политически дешара керттера декхар — общественна болча пайданна къахьегаш йола оамалаш дегIайоалаяра, общественна наха шоаш доал дара, коллективизмаи къахьегам безареи уйланца, социалистически интернационализмаи патриотизмаи уйланца, доккхий коммунистически гIулакхаш доахкаш советски нах кхетабара декхар чакхдаккха деза.

Партийни дешара системе кIоаргга марксистско-ленински теори Iомаде йиш хургьяц дика кийчъенна пропагандистски кадраш ца хилча. Ший хана Владимир Ильич Ленина юкъейоалаяь хинна дешара заданеш тела метод юкъейоалае еза. Цо торо хулийтаргья вахарца дувзаш теори Iомае.

Цунца дувзаденна партийни организацеша хадданза болх бе беза пропагандистащца, цар теоретически боарам лакхбеш а методически уж кийчбеш а. Пропагандистащца беча балха кертера форма я парте горкомашкеи райкомашкеи йола семинараш. Хадданза болх бе беза цар, марксизм-ленинизм кIоаргга Iомаеш, идейни лакха боарам болаш, наьха безам тIабохийташ занятеш ергйолаш кийчбе беза цар пропагандисташ. Политически дешара кабинеташа пропагандисташта дукхагIа новкъостал дергдолаш Москве санна общественни наькъаца дукхагIа яхка еза уж кабинеташ. Иштта ши кабинет йиллай ССКП Сунженски райкомо. ЧIоагIа лоархIам болаш да политически дешара ерригача кабинеташка методически советаши группаши хилар.

Партийни дешара система ерригача звеношка йиллача хана занятеш йолаергйолаш гIулакх вIаштIехьа даккха деза партийни организацеша.

Марксизм-ленинизм Iомаяра кертера метод я политически дешар саго ше Iомадара метод. Цудухьа партийни организацеша кертера теркам тIабахийта беза политически дешар саго ше Iомадара, эггара хьалха коллективни, семинарски формах а Iомадеш.

Заняте хьалхарча дийнахье а лецеш еша еза дешаш бараштa, шоаш бергболча балха занятеш яла еза царна, цар деша деза литература къоастаде деза, теоретически беседаши конференцеши ергйола ха къоастае еза.

Индивидуальни планах марксистски-ленински теори Iомаергья аьнна болча новкъосташа дешара керда шу долалуча дийнахье а шоай дешар чIоагIача лоархIаме дIадоладир. Царна лекцеш еша еза, групповой консультацеш е еза. Политически дешар шоаш Iомадеш бараштa хIара денна новкъостал дергдолаш дешара хьалхарча дийнахьа денз шоай болх дIаболабе беза консультанташа.

КIезига лоархIам болаш дац деша багIараш дешара пособещца Iалашбар а. Деша мел багIараштa кхоачам хиллал учебникаш хилча бакъахьа дар. Ерригача кружокаша, семинараша, школаша, занятеш е еза пар-гIатача, сийрдача, дIайхача цIеношка, деша багIаращца барт баь оттадаьча сахьаташка.

Партийни организацеша чIоаггIа теркам тIабахийта беза комсомольцийи кагирхойи политически дешар вIаштIехьа даккхара.

Дика вIаштIехьа даьккха партийни дешара шу дIадоладари из толамца чакхдаккхари — республикерча ерригача партийни организацей кертера декхар да.

Н. АЛЕКСАНДРОВ,
ССКП Нохч-ГIалгIай обкома прапагандаи агитацеи отдела заведующе заместитель.

МагIалбика промыслашка телеуправлени еча балхашцара кхоачамбоацараш

ССКП ЦК июньски Пленума решенеш тIа чIоагIа лоархIам а беш белгалдаьккхад къаьст-къаьстача производства операцей автоматизацегара комплексни автоматизацега довлар, эггара хьалха из гIулакх дукхагIа пайдана долча а довлаш.

Цу тайпара йола комплексни автоматизаци я ерригача болх беш йолча кIоарга насосаш латтача мехкдаьтта скважинашта диспетчерски телеуправлени яр. Цу гIулакхо боккха пайда луш хилар а производства культура лакхъеш хилар а тоъам болаш хьахьекхад «Старогрознефта» а «Горагорскнефта» а, иштта кхыча а нефтепромыслови управленей промыслаша.

«Малгобекнефта» НПУ промыслашка юллар технически Iилмай кандидат О. П. Шишкин кертте волча вай республикерча инженерий группо кийчъяь Г. Ч. Ф. яхача телемеханика частотно-фазови система я.

Скважинаш телеуправленега яха 1958 шера доладелар тхо. Уж балхаш дар: НПУ электромонтажни цехо промысла электролинех пхелагIа аьшкасаьрг оллар, диспетчеризаци еча де деза балхаш белгалдахар, проект оттаяр. Кхо электромонтери цхьа электротехники «Старогрознефта» НПУ Iомалуш а практике а хилар.

Совнархоза мехкдаьтта доьккхачеи газовойи промышленноста Управлене январь бетта ший приказаца «Малгобекнефта» НПУ декхарийла йир 1959 шера болх беш йола скважинаш телеуправленега яха. Цхьабакъда, строительно-монтажни балхашка дIадахийта деза ахча март бетта мара хьахецанзар, цул тIехьагIа мара йолаяланзар электромонтажни цех балха эша нах хьаийбе, май бетта мара кхоачамболаш болхлой а хиланзар. Из бахьан долаш телеуправлени йиллара ворхI бетта кхоачашдаь балхаш 337 эзар сома маьха мара дац, планах 583 эзар сома балхаш де дезача. Электромонтажни цеха плана тIа белгалдаьхача балхех кхоачашдаьр телеуправленеи телесигнализацеи линеш яхкар мара дац. ХIаьта йолаш йолча электролинешта 128 километр аьшкасаьрг олла безача дIаэллар 38 километр мара бац. Цех иштта тIехьайисар «Ж-4» яха аьшкасаьрг цахилар бахьан долаш да. ЧIоаггIа болх юхатетт станокий-качалкай электродвигателех дIатасса беза «АПР-10» яха изолированни аьшкасаьрг цахиларо а.

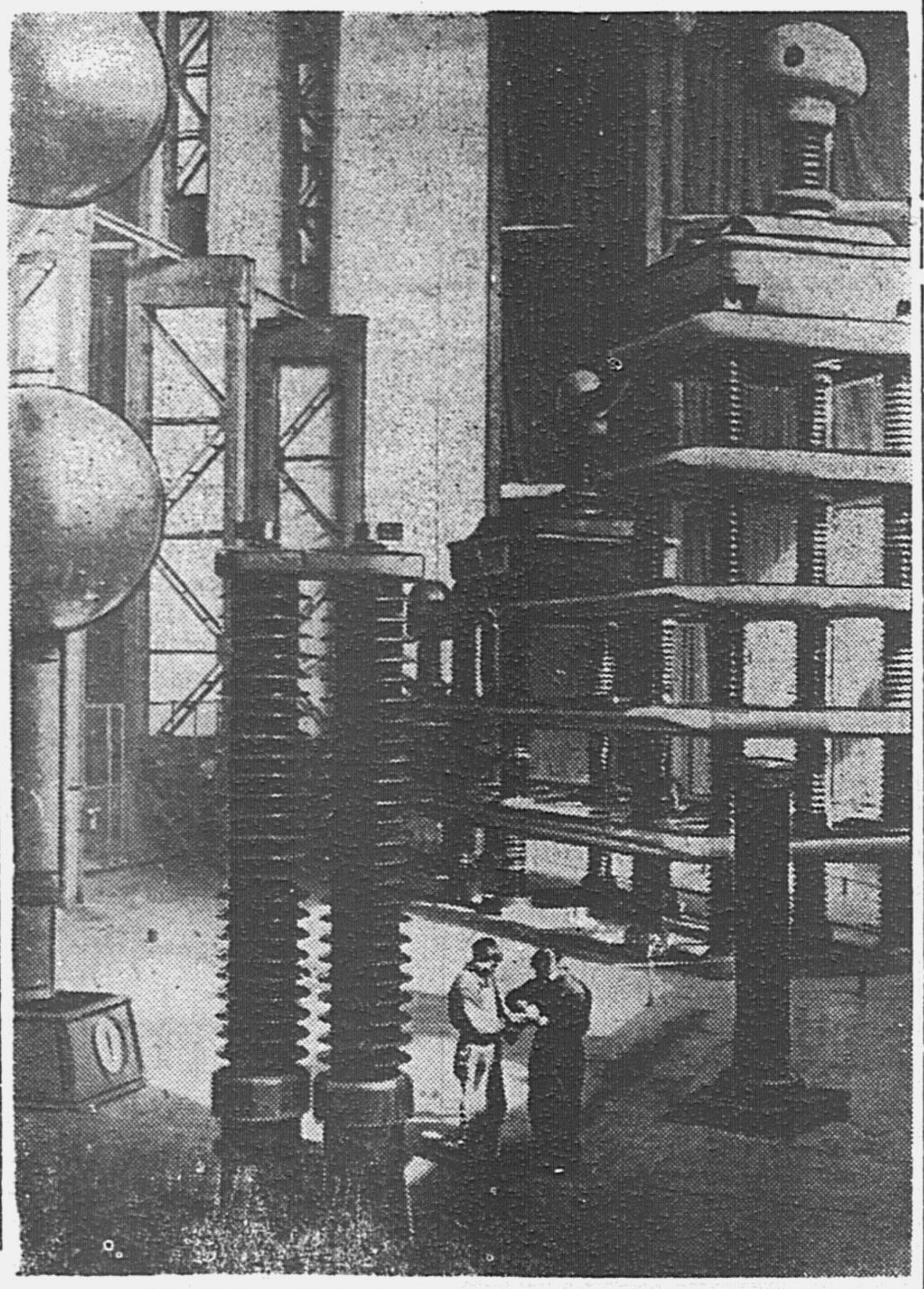
НПУ электромонтажни цехо ССКП ЦК июньски Пленум хьаеллача денга 100 скважина диспетчерски телеуправленега яккха, аьнна тIаийца декхар хIанз а ах мара кхоачашдаьдац. Телеуправлени е, аьнна 90 скважина кийчъяьй, цхьабакъда, телеячейкаши датчикаши цахилар бахьан долаш из болх а кхы дIахо бодац. Из продукци арахецача Грознерча механически мастерскеша укх шера октябрь бетта телеячейкайи датчикийи 300 комплект лургья аьннад тхона. Цар шоай дош кхоачашдергхиларах тешаш да тхо.

Балха чIоагIа Iаткъ брак яь турбаш кхоачамболаш цахилар а. Телеуправлени юллача 2,5—4 дюйм шорал дола 10 эзар метр турбаш еш. мехкдаьтта доаккхачеи тазовойи промышленноста Управлене решенех кIезига пайда луш йола скважинаш лохаш я, цу скважинашкара турбаш телеуправлени юллача дIаяхийтар духьа. Из нийса яь а кхоачашъе езаш а решени я.

Турбаш кхоачамболаш цахилар бахьан долаш хIанз укх сахьате телеуправлене блокаш чIоагIъеча эша конструкцеш аьшкбетонах ю. Уж конструкцеш ара юкъе кустарни хьисапе хьаю, хIаьта дика оборудовани а йолаш йола аьшкбетона конструкцеш ю НПУ цех 50 процент мара беш болх болаш яц. Парте МагIалбика горкома бюро яь решени йолашшехь цу цехо новкъостал дац.

Цул совгIа белгалдаккха деза диспетчеризаци еча ду балхаш механизмаша дакъа ца лоацаш кара деш хилар. ХIаране 400—600 килограмм дозал дола аьшкбетона бIоагIийи шолгIараши тIайоттара а, Iояхара а, дIайогIара а балхаш кулг-кара ду. Из бахьан долаш цига 10—12 саго дукха ха йоаю. Цу балхашта эшар стрела а йолаш цхьа тракторобур я. Уж машинаш строительно-монтажни управленешка йолаш я. Дика хургдар совнархозо, ший чурча торонашка а хьежа, тхона цу тайпара машина лоре.

В. ПЕКАРСКИЙ,
«Малгобекнефта» НПУ керттера энергетик.

Китайски Халкъа Республика дуккхача промышленни предприятешка тохкамийи эспериментальнии отделаш ехкай. Продукци дикагIа хилийтараи производство техникаца тоаяраи тIадерзадаь балхаш ду цу отделенешка.

Сурта тIа: Шэньянски трансформаторни завода экспериментальни отделера высоковольтни оборудовани.

Цзя Шэн-пина сурт **Синьхуа агентство**

ЧЕЛЯБИНСКИ ОБЛАСТЬ. «Магнитострой» яхача тресто наха чуIе дукха цIенош хьалду. Уж цIенош хьалдеча хана дукха пайда эц цига йоккхача блокехи панелехи. «Монтажжилстрой» управлене коллективо Магнитогорска къахьегамхошта укх шера хьалдергда 125 эзар квадратни метр хинна ца Iеш дола цIенош.

Сурта тIа: Магнитогорскерча Октябрьски улицах йоккхийча блокех хьалдеш латта цIенош.

В. Зунина сурт **ТАСС фотохроника.**

Изобретателийи рационализаторийи керда общество

Дукха ха йоаццаш «Красный молот» яхача заводе изобретателийи рационализаторийи Ерригсоюзни общества конференци хилар. 1958 шера 1-ча июле денз 1959 шера 1 сентябре кхаччалца баьча балхах лаьца доклад йир заводской совета председатела нов. Вартаняна.

Из совет вIашагIъеллай цу заводо дахача шера июль бетта. Партийни организаце кулгал а деш боккха болх баьб совето. ХIанз цига дакъа лоацаш 800 саг ва.

Заводскойи цеховойи советаш шоаш вIашагIъеххача денз къовсам лоаттабе йолаелар рационализаторий предложенешка сихагIа хьажар а уж балха юкъе йоалаяр а тIехьа теттаращца. Нагахьа санна хьалха заводской бюро уж рационализаторски предложенеш 2—3 бетта мара къоаста ца еш хиннаяле, хIанз 15—20 ди далалехьа къоастаю.

Заводской совет оарцагI а яьнна 1953—1958 шерашка тийннача предложенешка хьажа а хьежа, хьалха балха юкъе ца йоалаш йиса 60 предложени балха юкъейоалаяьй.

Завода коллективо ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь а йоаржаяь производстве рационализаторски предложенеш а кхувлаш 12 миллион сом кходе, аьнна дош деннад. Из декхар кхоачашдеча заводскойи цеховойи советаша дика дакъа лоац.

Укх шера рационализаторски предложенеш балха юкъе кхувлара «Красный молот» яхача завода коллективо хьалхара моттиг яьккхай.

Рационализаторащца групповойи къаьст-къаьстаи беседаш ярал совгIа, цу общества заводской совето боккха болх бу гойтара агитацеца. Цехашка плакаташ я хьалтеха, стенд я, хьалхле лелаеча цехашта лаьрхIа дIа-юха тела вымпел я, дикагIбарий цIераш тIаязъеш сийлен книжка да.

Цхьабакъда цунга хьежжа кхоачамбоацараш а да общества балхаца. №№ 8, 9, 10 йолча цехашка цу общества цхьаккха тайпара болх лелабац. Цудухьа рационализаторски предложенещцара болх во лел цу цехашка. Цу гIулакха бехке ба заводской совета членаш нн. Емельяненкои, Лобанови.

Рационализаце керте латтача инженера нов. Лобанова хьателача рационализаторски предложенешка сихха хьожаргболаш гIулакх вIаштIехьадаккхац, бехкебарех цхьацаI бехктокхаме озац.

Цхьайолча хана завода керттерча инженера рационализаторски предложенеш балха юкъейоалаяра йола распоряженеш кхоачашъяц. Масала, № 14 йолча цеха начальника нов. Гафта, завода боккха пайда лургболаш йола нов. Коноплева рационализаторски предложени балха юкъе йоалае тигадац.

— Йоккхий предложенеш мела кхувл балха юкъе, — йоах нов. Коноплева. — Завода дирекце цу гIулакха график оттае еза.

Конференце белгалдаьккхар цехашка комплексни рационализаторски бригадаш вIашагIйохка езаш хилар, рационализаторскии изобретателийи общества контроль дикагIа хургйолаш.

Конференце заводской совете кхы а 10 саг хержар. ХIанз 19 саг хургва цунна чувоагIаш.

И. МАЙОРОВ.

Керда хьалдаьча цIеношка баха хайшаб

Укх тIехьарча шин шера Старогрознефта нефтепромыслови управлене нефтяникашта Старопромысловски районе нефтяникаша шоаш новкъостал а деш ялх квартира а йолаш дола дуккха цIенош хьалдаьд. ХIанзалехьа а дуккханеша газ, хий, пар, кхыдола эшараш а долаш квартираш хьаийцай. Царех ба кадровой болхлой, производства новатораш, царна цкъе эрсий, армянаш, гIалгIай, нохчий, кхыбараш а болаш.

Дукха ха йоаццаш Грознефтеразведка треста ялх дезал кердача цIеношка дIачубахаб.

Денгара-денга тоалуш латт нефтяникий вахар.

А. ТИЩЕНКО.

Китае халкъа революци ялара исторически лоархIам

Китайски Халкъа Республика хьахинна 10 шу дизарга

Итт шу да Китайски Халкъа Республика хьахинна а из толамца дегIайоагIа а. Цу шерашкахь дуккха а миллионаш долча китайски халкъо Коммунистически парте хьалхленца империализма полуколони хиннача ший мехках низ бола паччахьалкхе еш сий дола никъ бенаб.

1949 шера 1 октябре Китайски Халкъа Республика дIакхайкаяр китайски халкъо дуккхача хана чурча а арахьарча а контрреволюцена духьал, дуккхача моастагIашта — империалисташтеи, помещикашта — феодалаштеи халкъашта юкъерча империализма гIулакх деча компрадорски (кхыча мехкашкарча капиталаи моттигерча лаьтта даьшта — феодалаштеь юкъе бувзам лоаттабеча) буржуазенеи духьал майра лоаттаба̄ьча къовсама тIеххьара гIулакх дар. Китайски Халкъа Республика хьахилар — демократически революци чакхъялар а социалистически революци хила йолаялар а хьахьокхаш дола китайски халкъа вахара исторически доазув да. Цу тайпара, КНР хьахилар китайски халкъа вахара керда зама — мохк кортамукъеи ший лоIамеи хилара, экономика дегIаяра, халкъа вахар тоадалара, культура лаккхъялара, социалистически общество хьалъяра зама йолаялар да.

Китайски халкъа революци — Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце дIахододар, Iалаьмате боккха, дерригача дунен исторе чухь лоархIам болаш гIулакх да.

Китае халкъа революци котъялар бахьан долаш дунен тIара социалистически лагерь кхы а йоккхагIа, кхы а низ болашагIа хилар, хIаьта халкъашта юкъерча империализма керда Iалаьмате доккха зе хилар. Цу коталоно колониальни а шоай лоIаме доацача а къамаша кортамукъале яккхар духьа лоаттабу къовсам чIоагI а бир, шер а бир, империализма колониальни система йохара процесс сих а йир.

Новкъоста Н. С. Хрущева, китайски халкъа карагIдаьннача Iалаьмате доккхача хIаман лоархIам белгал а беш, Китайски Халкъа Республика хьахилара пхи шу дизара хетаяь Пекине хиннача торжественни заседане ше къамаьл деш йоахар: «Революци котъяларо Китая исторе чухь керда зама йолаяьй. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революци хинначул тIехьагIа китайски халкъа революци котъялар дерригача дунен исторе чухь эггара лоархIам болашагIа а дунен ерригача империалистически системанна Iалаьмате чIоагIа керда хIама тохаш а дола гIулакх да».

Эггара хьалхагIа Россе болхлой классо биллача новкъа, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце хьийхача новкъа коммунистически парте кулгалца, марксизма-ленинизма байракха кIал доккхий толамаш даьхад китайски халкъо.

«Халкъа демократически диктатура» яхача ший балха тIа новкъоста Мао Цзэ-дуна яздаьд: «Октябрьски революце йийннача йоккхийча топаша марксизм-ленинизм ера тхона. Октябрьски революце новкъостал дир дунен тIарча а Китаерча а прогрессивни наха пролетарски хьисапе вахар кхетадарца мехка хьал къоастаде а шоай гIулакхашка хьажа а. Эрсий новкъа даха — иштта дар лаьрхIар».

Халкъа революци котъяларца Китая исторе чухь эггара хьалха мехка да хилар халкъ ше. Мехка чIоагIъенна керда паччахьалкхен а общественни а строй — халкъа демократе строй — пролетариата диктатура цхьа форма я. Китайски Халкъа Республика вахара лард я болхлой классеи ахархойи цхьоагIо хилар, болхлой классо а цун авангардо — Коммунистически парте а—мехка дерригача политически, экономически, культурни вахара кулгалдеш хилар. Марксизма-ленинизма теоре ларда тIа латташ дола болхлой классеи цун партеи кулгал, — керда общество хьалъеча китайски халкъо доахача толамий керттера хьаст ба.

Болхлой классо Китае политически Iаьдал бе деллачул тIехьагIа кхыча мехкашкарча капиталагара а йоккхача компрадорски буржуазегара а боахами рузкъеи хьадаьккхар, революционни аграрни эргалонаш а йир. Бохабаь халкъа боахам юхаметта а оттабаь, планах социалистически экономика дегIайоалае доладелар китайски халкъ.

Хьалхарча китайски пятилетка шерашкахь (1953—1957) мехка социалистически индустриализаци яра хьалхара лард еллар. Цу ханна Китае социалистически революце хоадам бола котало яьккхар: ах миллиард бола Китая ахархой социалистически новкъа баьлар, хIаьта капиталистий доалахьарча промышленни а торговле а предприятеех социалистически паччахьалкхено кулгал деш йола паччахьалкхен а наьха доалахьара а вIашагIъийна предприятеш йир. Паччахьалкхен а кооперативни а доалахьен формаш йола общественни социалистически доалахье мехка керттераяр а хинна дIаеттар. Социалистически производственни гIулакхаш котдовларо халкъа боахама деррига доакъош хадданза дегIадоаладара никъ хьабийллар.

Цунна тIеххьа 1957 шера Китае идеологеи политикаи фронте революци йолаелар. Цо бохабир Китай социалистически новкъа дегIаяра духьал бовла гIийрта китайски къама буржуазе аьттехьарча ткъамах бола викалаш.

Иштта еллар Китае социализм сихха хьалъяра чIоагIа лард. Из лард белгалъяьлар 1958 шера май бетта хиннача КПК VIII съезда 2-гIча сессе оттаяьча генеральни лине тIа «берриga низ тIа а бахийта, боахам тоабеш а культура лакхъеш а, дукхагIа, сихагIа, дикагIа, пайданегIа йолча принципах социализм хьалъе».

Парте цу тIахьехама жоп луш экономикеи культуреи дегIадоаладара боккха гIа баккхар кхоачашде доладелар китайски халкъ. Iалаьмате чIоагIа политически а къахьегама а оагIонгахьара мехкарча наьха дегаш айдир «Промышленни продукце лоархIамегIа дола тайпаш хьадара 15 шера, е цул лоацагIча хана Англена тIехьакхе», аьнна хиннача лозунго.

Из лозунг хьахилар а из кхоачашъяр духьа толамца лоаттабу къовсам а — китайски халкъа вахара а кхетама а чухь овлан тIара денз хиннача хувцамашта дола тешал да. Мишта яр Китай хьалкъа революци хилалехьа? ХIанзарча промышленностах лоацамбола хIама доацаш йола полуколони, аграрни мохк бар из. Иштта из тIехьайиса хиларах пайда а ийбеш дилла а из тIехьайиса хилийта гIерташ бар империалисташ. Цар идеологаша Китай «тIехьайиса йоагIаш» тIехьайиса а я, «цхьан метте сеца латта» китайски цивилизаци йохаергйола керда техника цунна эшаш а яц, йоахар.

Бакъда, исторе кIалтIакхайсар империалистий бIеха уйлаш. 1949 шера денз китайски халкъо идеологаша а империализма политикаша а Китай хIаьта а вета а тIехьайиса хургья яхаш мел дийца кIал тийша болх боалла хабараш дохадаь дIадоахаш йола Iалаьмате йоккхий эргалонаш йир.

Укхаза дагадоха мегаргда цхьан хана Советски Союза Коммунистически парте «Экономически гIулакха хьалха латтача капиталистически мехкашта тIехьакхе а хьалхадовла а», аьнна лозунг кхайкайича, буржуазен Малхбузе цох дош ца хеташ елаш хиннилга. Газетчикашеи, политиканташеи, массадолча тайпара «Россе гIолларча специалисташа» из лозунг кхоачашъюлургйолаш я, аьнна кхайкадир. Вахаро харцбир уж. СССР-ах лоацагIча исторически хана низ бола индустриальни паччахьалкхе а хилар промышленни продукци хьаяра индустриальни оагIонгахьара эггара чIоагIагIа дегIадаьккхача Европа капиталистически мехкел хьалха а яьлар, хIанз сага сих продукци хьаяра США-на тIехьакхера а хьалхаялара а декхар толамца кхоачашдеш а я.

Вахаро харцбергба «Промышленни продукце лоархIамегIа дола тайпаш арахецара 15 шера, е цул лоацагIча хана Англена тIехьакхе», аьнна йола лозунг кхоачашъюлургйолаш яц яьха буржуазни «шайхаш» а. 1959 шера август бетта хиннача бархIазлагIа гулъяьча КПК ЦК VIII Пленумо белгалдаьккхар из лозунг 10 шера кхоачашъе торо хилар.

Боккъалдар аьлча, социалистически новкъа дегIа а йоагIаш боккха гIа боахаш хьалхашкахьа йода Китай. Духхьала 1950 шерагара денз 1958 шерага кхаччалца йолча юкъа КНР промышленни производство 10-зза дегIаенай. 1949 шера мехка лоаладеш хинна болат деррига а цхьа бIаь ах бIаь эзар тонн мара дацар, хIаьта 1958 шера духхьал лоаладаь дикагIа дола болат а 8 миллион тонн дар. КНР халкъа боахам дегIабара боарам бIаргабойт КПК ЦК VIII Пленума решене тIа доаладаьча укх шера хьалхарча ах шера хьокхамаша. Цу хана чухь 9,5 миллион тонн чон лоаладаьд, 174 миллион тонн кIор баьккхаб, 45 эзар металл тедаш йола станок арахийцай, вешта аьлча цу продукце тайпаш соахкарча ах шерапа нийсдича, 2-зза хинна а ца Iеш, дукхагIа арахийцад. Лоаладаьд 5,3 миллион тонн болат (укхаза юкъедагIац чоалхане доацача хьисапе лоаладаь болат), из соахка цу хана арахийцачул 66 процент дукхагIа да. Хьадаьд 4,147 миллион кип кIадаш ду тей, 780 эзар тонн шекар, вешта аьлча, продукце уж ши тайпа соахка арахийцачул 40 процентал тIех дукхагIа арахийцад. Промышленносто арахийца валовой продукци соахка ах шера арахийцачул 65 процент дукхагIа я.

Хьалхарча Китае машиностроени яцар, хIаьта Китайски Халкъа Республика промышленносто арахец хIанзарча станокий дуккха а тайпаш, шахтайи, рудникийи, металлургеи оборудовани, генератораш, Iанара яьш, автомобилаш, реактивни самолеташ, доккхий форда тIара кемаш. Юртарча социалистически эргалонаша а шоай низ ца кхобеш ахархоша къахьегаро а карагIдувлийт юрта боахам хадданза дегIабоалабе.

Революци котъяларца Китая болхлойи ахархойи, шоай чудаха хинна кортош хьал а дерзадаь, хьинаре къахьегаш социализм хьалъе болабелар. Дукха ха йоаццаш дешар-йоазув ца ховш хиннача дукха миллионаш болча наьха торо хилар шоай культура лакхъе, къахьегамхой бераша дIалийцар массадолча тайпара йолча курсий, школай, вузий классаш. Итташ миллионаш болча наха бIаь шерашка кхерам тIалоаттабаьча лазарий овла дIабоаккхаш латт. ДегIайоагIа халкъа искусство.

Дукха ха йоаццаш Китай санна селла чIоагIа тIехьабиса хиннача мехка социализм хьалъяр халонащца дувзаденна да. Бакъда, уж халонаш толамца кагъю. Китайски халкъа керте латт марксистско-ленински теореца кийчъенна йола коммунистически парти. Компарте кулгал деш долча китайски халкъа дегаш социализм котъяргхиларах болча тешамах хьалдиза да.

«1958 шера опыто къаьстта къаьгга хьахьокх халкъа хьакъали низи цIаккха кхоачалургдоацаш хилар,— йоах КПК ЦК VIII Пленума решене тIа. Партеи нов. Мао Цзэ-дунеи никъ хьехаш а кулгал деш а парте генеральни лине хьинар айдеш, цо вIашагIтохаш, цу хьакъалои низои хьийдда доагIача хиша санна новкъара ерригa духьаленаш дIайоах. «лакхача лоамашка кортош чудерзадайташ, хIаьта доккхийча хишка никъ бутийташ». Вай баьккха боккха тIа а халкъа коммуна а вай мехка халкъа исторе чухь цIаккха ца хинна керда гIулакх да. Бакъдар аьлча, хьалхашкахьа долхача новкъа хиланза ца йоалаш цхьайола халонаш а кхоачамбоацараш а хиннад. Цхьабакъда, цIаккха мел ца луча партеи нов. Мао Цзэ-дунеи кулгалца халкъо сихха къоастадаьд, е къоастаду уж ханна дола дешаш».

Капитализм хьаллоацараша шоашта кхераме лерхI «цхьанна хIаманга ца соцалуш сигал бода китайски промышленноста Iалаьмате боккха цIе сармак» санна сихха дегIайоагIа китайски экономика. Английски журналиста Роберт Гиллена «600 миллион китайцаш» яхача ший книжка тIа «ширача Китае гIолла марксистски бульдозер чакхъяьннай» яхаш кхерам кхайкабу.

Чулоацамга диллача империализм хьаллоацарий хIанзара йоазонаш «IажагIча кхерамах» долча къаьнарча аьлдиттай — Китай екъа а эхь ца хеташ бIаьш миллионаш китайцаш бовха а лерхIаш хинна империалистически политика бакъе дийцача аьлдиттай керда вариант я. Бакъдар аьлча, хьанна зе хилар халкъа Китая экономика сихха дегIаяр а дерригача адамий дилагIча даькъа вахар тоадалар а бахьан долаш? Къахьегам дукха безача а талант йолча

Семилетка гIишлош хьалъеча

Iалаьмате доккха декхараш да ворхI шера планах кхоачашде, аьнна советски наха хьалха эттараш, хIаьта а уж декхараш кхоачашдеи тIеххкхоачашдеи вIаштIехьадаргда. Семилетка кхоачашъяр вай массане а декхар да. Нохч-ГIалгIайче дегIайоалаяр ворхI шера план цу йоккхача планах цхьа дакъа мара дац. Беррига низ тIабахийта ханал хьалха семилетка декхараш кхоачашде гIерташ къахьегаш ба вай республикера къахьегамхой.

Шалински районерча Колхозное яхача юрта хьалъе йолаяьй ши завод — кхачан промышленноста оборудовани кийчъеш йола заводи, шекар доаккха заводи. Уж заводаш хьалъеча доккхий балхаш деш латт.

Кхачан промышленноста оборудовани кийчъеш йола завод йоккха предприяти хургйолаш я. ХIара шера цо кийчъергья 100 миллион сома маьха продукци, хIаьта цига болх беш 2500 болхлой хургба. Заводо арахецаргья пиво а минеральнии газированнии хиш а чудетташ йола автоматически линеш, консервни заводашта эша оборудованеш.

Шекар доаккхача заводо хIара шера 240 эзар тонн свекла чакх а йоаккхаш шекар дергда.

Уж предприятеш а, хIаьта кхы зIамагIа йола предприятеш а хьалъяь яларца Колхозное яхача юртах 20—30 эзар саг вахаш город хургья. Бахача наха эшаш дола цIенош деши наькъаш дохкаши дола балхаш Сталински районерча № 5 йолча строительно-монтажни управлене кхоачашдеш да цига. Хьалъеш латтача заводий болхлошта лаьрхIа дукха цIенош хьалдаьд, наькъаш дохкащ латт, хьалъяьй столови, иштта кхыдараш а.

ЧIоагIа доккхал де дезаш гIулакх да наькъаш дохкача а нах чубаха цIенош хьалдеча а къахьегаш Курчалоевскии Шалинскии районашкара нохчашха бола болхлой хилар. Никъ буллача Мескер-Юртарча нахах бIарчча бригада я болх беш.

Производстве дика къахьегаш, шоай дикача балхаца хьокхам луш бола болхлой дукха ба. Бригадирал болх беш волча нов. М. Межидова дика бовз шийн болх, дика организатор ва из, дукхагIа пайда баргболча тайпара болхлой строительстве дIаюха нийсбу цо. Цун бригаде болх ца беш болхло хилац. Къаьстта белгалбе безаш ба цун бригадацара дика болхлой М. Арцуева, Л. А. Ахмадов, А. Гаджимагомадов, Т. Ганаев. ХIара денна шоай дийнахьара норма кхоачаш а тIеххкхоачаш а ю цар.

— Тха дикагIчарех бригада я из, — йоах цу бригадах участка начальник волча нов. Луночкина.

Цхьадола кхоачамбоацараш а да заводаш хьалъеш латтача участкашка беча балха юкъе. Къаьстта белгалде дезаш да строителий коллектива юкъе дIаяхача ханахи дынах юхедисаь зене гIулакхаш доахкаш бола нах хилар.

Участке болх беш йола Асуева РакиIат дукха ха йоаццаш маьре яхай. Цун керда мар а цига болх беш ва. РакиIата хьалхарча мара даь бер да. Кердача мара дезадаланзар «наьха» бер, хIаьта РакиIатага из бер шийн даьга кхачийта аьлар цо. ШариIато яхачох бер шийн даьца хила деза, хIаьта маьре яхача наьнаца из хилар эхь долаш гIулакх да, йоахар РакиIата кердача мара. ШариIата дараш мара кхы законаш цо ца лархIар, цунца довзац даьл кхоачарах бера нана йолаш дола Советски законаш.

Строительни участке болх беча коллектива юкъе чIоаггIа дына гIулакхаш леладеш бола нах а ба. Белгалде дезаш да цу тайпара зене гIулакхаш доахкача, тIехьабисача наха семилетка доккхий декхараш кхоачашдара чIоагIа новкъарло елга. Цу тайпарча нахаца чIоаггIа къовсам а лелабеш кхоачашде деза вай мехка коммунизм хьалъяра декхараш.

И. КЕРИМОВ.

Цар сий ду юртарча наха

МоллагIчоа а безаме хет хоза барзкъа тIа а дийха клубе салаIа а хьоашалгIа а водаш хилча, нагахьа санна из барзкъа цунна мадезза а дика а даьдале.

Первомайски районерча Мужеча вахача моллагIча сагага дика барзкъа мича тегийтаргда, аьнна хьаьттача Мужечарча мастерске цIи йоаккхаш хозаргья.

Мастерске нийчен тIа дIатIавоаллашехь хьахоз хIамаш тегача машинаша ду таташ. ЧIоагIа хьинаре къахьегаш, барзкъа тегийта веначунца массаза а белабенна ба укхаза болх бу мехкарий. Царна а юртарча наха а дукхаезаш кхалсаг я мастерске заведующи йола Балаева Люба.

Люба бера хана денз хIамаш тегарца безам болаш яр. Ше мукъа йолча минуте из бIаргаго йиш яр е хоза йовлакх деш е теника коч тегаш. Йоккха хилча цунна накъа даьлар из. Шийн пхийта шу даьлча барзкъаш тегача мастерске балха яхар Люба. Кхаь бетта ученица йолаш болх бергболаш дIаийцар из, бакъда, йиIига цхьа бутт боаллашехь шийх дика барзкъаш тега болхло хургйолга дIахьекхар. Иштта дIаболабир Любас шийна дукхабеза болх.

1957 шера Мужеча № 2 йолча мастерске балха яхар из. Дукха ха ялалехьа цу мастерске заведующи хилар Балаева Люба. Болх дика бар а ше езаяллийтар а бахьан долаш укх шера Мужечарча юртсовете депутаталла хержай Люба.

Кхыча тайпара дIаболабир шийн болх къоначa швеяс Оздоева Хьавас. ЗIамига йолаш денз Хьаваи цун йиша Аминати детдоме нийсбелар. Цига воспитателаша дас, нанас санна дог лазаш хьалкхебир уж. Школе деша яггIашехь барзкъаш дахеи тегеи Iомабеча кружоке ухар Хьава. Хоза барзкъа делга цо лерхIар а сатийсар а дар. ВорхI класс йисте ма яьккха а барзкъаш тегача мастерске балха яхар Хьава.

Берригача советски наха санна Балаева Любас а цунца болх беча мехкараша а шоай беррига низ дIалу вай лерхIа сийрда кхоане гарга йоалаяра.

Хургйолча ССКП ЦК Пленума сийна къахьегама вахте а этта Мужечарча барзкъаш тегача мастерске болхлоша дош деннад бетта план 130—140 процентал лохехьа йоацаш кхоачашъе а, хьаду барзкъаш кхы а дикагIа, кхы а хозагIа хилийта а. Шоай декхараш сийленца кхоачашду мехкараша.

А. АУШЕВ.

Дика лел гуйранара балхаш

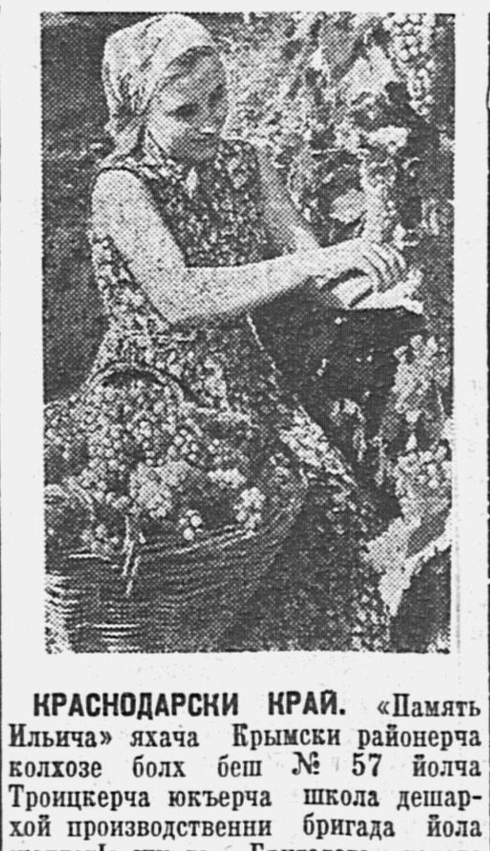
Первомайски районера Шерипов Асламбека цIерах йола колхоз районе меттел республике а цIи хеза я. Цу барттайнача юртбоахама артела коллективо доккхий толамаш доахаш къахьег массаза а. Шийн ханнахь агротехнически диках йолча хана ялат дIадерца а моттигерча удобренещца лаьтташ тоадарца а ялата хьувкъам сов боах цар. Укх шера гуйранар кIа 400 гектара тIа дIаде лаьрхIад колхозо. Из деррига лаьтта районе эггара хьалха дика аьха, шозза макха а боаккхаш цамца даьккхад цар. Лаьтта тоIа а деш, цхьан боарамах кIа дIадувш доккхий толамаш доахаш къахьег «Беларусь» яхача тракторца болх беча Цуров Саварбека. Дийнахь норма 16 гектар йолча 25 гектара тIа кIа дIадув цо. Цу тайпара дика къахьег тракториста Харсиев Байсара а.

ХIатIадоагIача шера дика хьийкъа кIа чуэца лерхI колхозо. Из царна карагIдаргдолга хьагойт цар деча балхаша.

ХIанз гидуаргаш чуийца яла йоал колхоз. Къаьстта доккхий толамаш доахаш къахьег комбайнера Хаматханов Макшарипа. «СК-3» яхача комбайнаца ялх дийнахьа 100 гектар тIара гидаургаш чуийцай цо. Дийнахьа ши норма кхоачашъю цо.

Гуйранара юртбоахама балхаш хьалхагIа йистедоахаргда Шерипов Асланбека цIерах йолча колхозо.

О. БУЗУРТАНОВ.

КРАСНОДАРСКИ КРАЙ. «Память Ильича» яхача Крымски районерча колхозе болх беш № 57 йолча Троицкерча юкъерча школа дешархой производственни бригада йола шоллагIа шу да. Бригадага леладе дIаденна 100 гектар совгIа лаьтта да. Аьхки цу лаьтта хьажкIаш лелаяьй дешархоша. Цул совнагIа сомий бешамашка а комсий бешамашка а балхаш ду цар. ХIанз шоаш дешарах мукъабаьннача хана дика хьийкъа комсаш чуэцаш ба къона виноградараш. ХIара гектара тIара 60—65 центнер комсий йоаккх школьникаша.

СУРТА ТIА: дешархой производственни бригада член Антонина Сергеева комсаш чуэцаш йоалл.

Е. Шулепова сурт.
ТАСС фотохроника.

ХьажкIаш чуэца болабеннаб

Ялата лаьрхIа хьажкIаш чуэца йолаеннай «Ингушски» яха совхоз. Кхо эзар совгIа гектара тIара хьажкIаш чуэца езаш ба укх шера совхоза болхлой. 25—30 балха дийнахьа хьажкIаш чуэцара болх чакхбаккха лаьрхIад цар.

Дика кийчбеннаб хьажкIаш чуэца 5-чеи 4-гIчеи отделенешкара болхлой (отделеней управляющеш С. Хаматханов. С. Дышниев). Цхьатарра дIайолаеннай уж ши отделени хьажкIаш чуэца, хIаьта цар хьалхара хьокхамаш дика а да.

5-ча отделенерча цхьоалагIча бригада звеневойша Яндиев ИбрахIимеи Евлоев Салманеи шоай звенощца хIара денна 140—150 процент кхоачашъю нормаш. Шоайла яхье яьнна я уж звенош, бакъда хIанз хьалха латтар-м юрта боахама Ерригсоюзни выставке хиннача нов. И. Яндиева звено я.

Юкъера лаьрхIача шоай ерригача пхи бIаь гектарах хIара гектара тIара 30—35 центнер хьажкIаш яха лерхI 5-ча отделене болхлоша. Бакъда И. Яндиева звеное-м шоаш доал деш йолча 100 гектара тIара 45—50 центнер хIара гектара тIара яккха лерхI.

5-ча отделенел дукха тIехьаюсаш яц 4-гIа отделени а. Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета депутат нов. У. Гуноев керте латтача цу отделене 2-ча бригадо районе эггара хьалха паччахьалкхенна дIаеннай укх шера хьийкъача хьажкIех хьалхара центнераш.

Цу отделенешка чIоагIа терко а яь кийчо яьй укх шера ханнахьа а йоа ца еш а хьажкIаш чуэцара. Бакъда белгалде деза ерригача отделенешка а бригадашка а хьажкIаш чуэцара гIулакха йоаггIача тайпара кийчо яь ца хилар. Совхоза 3-ча отделене (управляющи нов. Б. Копигов) хIанз дIаболабала гIерташ мара бац хьажкIаш чуэцара болх. Цига хIанз а кийча яц хьажкIаш чуэцача чIоагIа эшаш йола фургонаш, кхоачамболаш дац тускараш, хьажкIаш чуэца езаш дола кхаш гонахьара хьекха дац, бакъда чуэца езараш 900 гектар хьажкIаш я.

Совхоза 2-ча отделене (управляющи нов. И. Шадиев) цхьайолча участкашка хьажкIаш чуэца болабенна бале а беррига юрта баха нах, къаьстта совхоза болхлой оарцагIа а баьха цу лоархIамерча гIулакха йоакхо еш бац.

Ханнахьа хьажкIаш чуийца ца ялара кхерам болаш гIулакх эттад совхоза 1-ча отделене. Цига хьажкIаш чуэца болабала меттел цу лоархIамерча гIулакха кийчо яь а баьнабац. ХIанз чIоагIа къахьега дезаргда хьажкIаш чуэца беррига низ оарцагI баккхара керда вахийтача отделенерча управляюще н. М. Г. Булгучева а отделенерча коммунистий ерригача актива а.

ХьажкIаш чуэца техника кхоачамболаш цахилар бахьан долаш кулгащца уж чуэцара болх чакхбаккхара де мел доагIар де деза совхоза ерригача отделенешка, дIадахача шера хинна кхоачамбоацараш (мартеи апрелеи а тIехьа хьажкIаш чуэцаш бар совхозе соахка) укх шера хургдоацаш баха нах оарцагI баха беза ханнахьа хьажкIаш чуэцара.

Йоа а ца еш шийн ханнахьа хьажкIаш чуийца ялийтар — совхоза болхлой а ерригача общественноста а декхар да.

Ц. ВИСАНГИРЕЕВ.

ДикагIа кхоачашде къахьегамхой хьашташ

Семилетка планаца белгалдаьккхад советски наьха вахареи культуреи хьал лакхде а тоаде а.

Из гу вай мехка масса а миIинге листта Iоехкача тикаех, арахецача даарах, кердача товарех, иштта кхыдарех.

МагIалбике а цун гонахьарча юрташка а бахаши болх беши болча къахьегамхой хьашташ Iалашдара болх беш дукха тикаш, столовеш, ларекаш, буфеташ я. Цига дохка хьахийца масса а тайпара товараш да. Духхьал ОРС-а цIерах я МагIалбика 47 зIамига а йоккха а тикаши столовеши. Цхьабакъда, ОРС-и цхьайолча тикайи столовейи кулгалхоша Iалаьмате во вIаштIехьадаьккхад укх шера къахьегамхошта товараш дохкилгеи, столовешкарча кхачан гIулакхи.

Из гучадоал вайна тикайи столовейи балхашка хьежача.

Дуккха тайп-тайпара предприятеш а цига болх беш къахьегамхой а болаш моттиг я 36-гIа участок. Цу участке даара а лелора а товараш дохкаш йоккха цхьа тика я (тика заведующи нов. Субботина Тамара). Арахьара тIахьежача хьона хьагур Iалаьмате ийрча сурт да: янза ремонт, тоханза кIир. йоккхий Iаьржа Iатташ а йоахкаш бIеха пенаш. Тика чуваьлча—чухь бIеха я. ЦIа дизза латташ эцархой ба. Царех цхьабараша ех комбижир. Из тика чу йоацаш я. Дохкаш дола маша даьтта телха да. Даьтта арахийцар Вознесенскера даьтта доаккха завод я (директор нов. Скопин). «Ер даьтта телха ма дий! Мишта дохк оаш ер?». Тика заведующе йоах: «Из иштта долга ОРС-а кулгалхошта ховш дукха я. ХIаьта а заводера хьаккхухь цар из».

Тика цIен юкъе а тархеш тIа а дIавIашка а тесса далаш дуккха тайп-тайпара товараш да. тIа дом а билла. Царех цхьадараш телха а, пIенал яйна а хиларах маьха лохе да. Цу тайпара товараш дохкачар дIадахийта хила деза ханаш дIаяхай.

Тика чу телха мист а енна латташ 4—5 фляга мерза шура я. Дехьа а сехьа а Iокхейса ядаш хийн Iоухаш йохкаенна харбазаш я. тIера мозий Iул хьал а гIетташ.

— Ер йохкаенна харбазаш дIа ца йоахаш ОРС-а кулгалхошка хьежаш яда шун? Тика чу латтачо йоах:

— ХIамаш эца баьхка нах дукха бола ма гой шоана. Тхо болх беш кхоъ хила езача шиъ мара яц. Тхоцара цхьа болхло ОРС-о моллагIа кхи саг вахача мегаргволча овощаш кийчъе вахийтав. Кхы тхо кхе-м дац. ЦIа а коридораш а хьалийза цхьаьараш шушаш чуйолаш, вожаш яьсса а тайп-тайпара яьшкаш я тика чу. Укх дерригача аьхкий дIайихьаяц цигара яьсса тара.

Тика чу делкъийга хIама дуача хана маьхх йоацаш нийслу, каст-каста доацаш хул шекар, нагахьа мара хилац басма, кхыдола товараш.

Къаьстта во лел тикашка аьхкий йIайхача хана талхаш йола протукташ йохкилга, 29 тиках 4-неча мара холодильникаш яц. Из бахьан долаш тикашка дукккхача лоархIаме товараш талх. Укх цхьан-шин бетта телха ОРС-о дIадаьхад дукха товараш. Духхьал цхьа шура йохкача ларекe (заведующи нов. Корнеева) телха дIаяьккхай 13 эзар сома шура.

Во леладу районе керда тайп-тайпара баьца даараш дохкилга. Геттара кIезига йохк помидораш, нарсаш, харбазаш. Хьаьца тикашка къахьегамхошта еце а ОРС-а 15 сага Чабулова приказах дIахьожаяьраш 975 килограмм помидорий, 530 килограмм нарсий, 1500 килограмм харбазий я.

МагIалбика центре баьца дaараш дохкаш йола тика (зав. нов. Келигов), кхоачамбоацаш зIамига я, чухь бIеха я.

Тайп-тайпара дукха кхоачамбоацараш да № 1 (зав. Солоха), № 28 (зав. Коломийцева), № 19 (зав. Арапиева), № 26 (зав. Боронина), иштта кхыйолча тикашка.

Дукха къахьегамхой лоткъамаш да тикашкарча жалобай книжкаш тIа дIаяздаь, цар болх во барах, эцархошца энжи хиларах, дохкаш дола товараш кIезигах озаш, дусташ хиларах, ханнахьа тикаш хьаеллаш, дIакъовлаш ца хиларах лаьца.

Къахьегамхой предложенейи лоткъамийи терко еш бац ОРС-а кулгалхой, хIана аьлча цу лоткъамашка укх шера хьежа а царех де доагIар даь а хIама дац укхаза.

ОРС-а хьалхле лелаераш тикай балхашка хьожаш ца хилар а, къахьегамхой лоткъамаш лоархIаш ца хилар а бахьан долаш тикашка болх бераша эцархой Iехабеш шоашта пайдаш доахаш моттигаш я.

Укх шера яьча ревизеша гучадаьккхад дукхача тикашка ахчаш эшаш а совдоалаш а хилар. Заведующий нов. Солоха волча № 1 йолча тика чу укх шера май бетта яьча ревизех гучадаьлар 4600 сома товараш а ахча а совхилар. Цу тикана хIанз дукха ха йоацаш шоллагIа яьча ревизе гучадаьккхар Солохаца продавецал болх беш а хинна из отпусках вахача хана заведующелла болх баьча н. Кавинскаяй 2059 сома товараш эшаш хилар. Товараш совдаьннад Вознесенскерча № 28 йолча тикача 3128 сома (заведующая Коломийцева), ОРС-а № 3 йолча базе 5500 сома (хьалха хинна заведующи Марюхин, хIанз Ханиев).

Уж цу гIулакха бехктокхаме эзабац. Дерригача ОРС-а царна даь таIазар — совдаьннар дIаяздари ийшар кIалхьожадари да. База заведующи хинна Марюхин хIанз ОРС-е экспедитора болх беш ва. Цунга денз дIайиккхар шо-шоай балхаш деш ба хьалха санна. Цхьабакъда, Кавинская цхьанахьа болх беш хиннача растрата яьй, аьнна бехктокхаме ца озаш № 16 йолча тика чу заведующе балха яхийтай.

Царгара ОРС-а начальника Шарапова кхы лирах жоп дехац.

Кхы а вогIа лел ала йиш йолаш да ОРС-а столовей болх. Столовешка дуа хIама чам боацаш, во кийчду, де деззача тайпара чехка а эзди а гIулакх дац наха. Чухь бIеха я. ХIама даа баьхкача наха цкъаза кухнера хьател 2—3 ди хьалхагIа кийчбаь кхача.

№ 1 йола столови районе эггара дукхагIа хIама даа нах боагIаш города юккъе уллаш я. Бакъда, хIама кийчдари наха гIулакх дареи болх во лел укхаза. Чухьа цIена яц, даа хьалу хIама чамбоацаш а телха долаш а нийслу. ХIанз дукха ха йоаццаш, кийчдаь дукха ха йолаш, телха даа йиш йоацаш а дохка бокъо йоацаш а дола котлеташ дар цу столове хIама даа баьхкарашта хьателаш. Столове кхоачамбоацаш пхьегIаш яц. Дукха латта веза хьаяздаь чай, компот кхы цу тайпара даар хьаэца йиш йоацаш пелаш мукъадаларга хьежаш. Кхы а вогIа лел болх № 5 йолча столове (ст. повар нов. Марченко). Цига чухь геттар бIеха я, истолаш хIама диаь баьлча ханнахьа цIендац, повар кухне халат а доацаш хул. ХIама даа баьхкача нахаца Iалаьмате энжи оамалца ба столовера болхлой. Кхы дикагIа бац болх кхыча столовешка а.

Доаккхаш кица да: «Чкъаьра кертагахьара талха болалу» — аьле. Цу тайпара тикашкеи столовешкеи болх во лелара бехке дукхагIа ОРС-а кулгалхой—начальник Шарапов, цун заместитель Габулов ба.

МагIалбика Горкоми. Горисполкоми декхарийла я сиха уж кхоачамбоацараш тахка а техка царна доагIа гIулакх де.

«Сердало» газета рейдови бригада:

Аганян — 2-ча промысла болхло, общественни контролер.

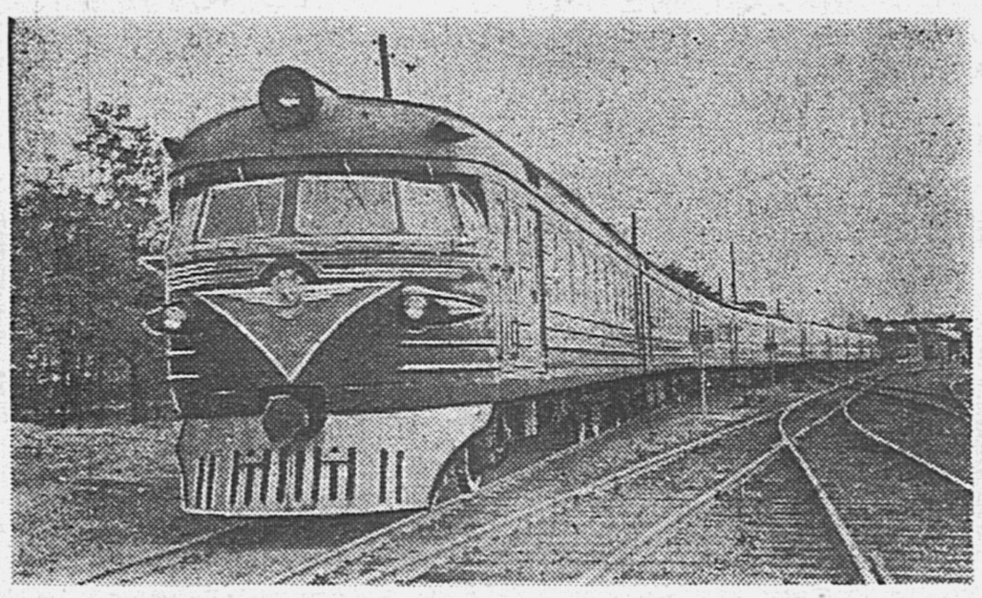
А. Тебоев — персональни пенсионер.

Р. Шамилев — «Малгобекнефть» НПУ болхло.

Х. Балаев — Горисполкома торготдела заведующи.

В. Савченко — «Ленина байракх» яхача газета болхло.

А. Харсиев — «Сердало» газета корреспондент.

Латвийски ССР. Вагонаш еш йолча Рижски завода коллективо эггара хьалха хьаяьй «ЭР-6» яха электропоезд. Реостатно-рекуперативни тормоз йолча электрооборудоване керда система а йолаш я из электропоезд. Тормоз а теха поезд юхасоцаеча хана электроэнерги сете юхачу а луш, генераторо санна болх беш хургья двигатель. Из бахьан долаш 20 процент кIезигагIа йоврргья электроэнерги.

Сурта тIа: «ЭР-6» яха керда поезд.

С. Данилова сурт. ТАСС фотохроника.

а китайски халкъа ца а хулаш, китайски революци котъяллалца мехка эксплуатаци ярах пайда эцаш хиннача, шоай доал юха а качдоллара уйла еш болча монополистийи компрадорийи кучканна хилар из зе. Бакъда, китайцаша шоаш маяххара, мохк «гIумара оаркхилг» хинна а из гIум цхьацца буртилг хьош капиталистически берташа дIа-са кхихьа а ханаш цIаккха юхайоагIаргйоацаш дIаяхай.

Китае халкъа революци котъялар — китайски халкъа историе чухь хинна а ца Iеш, Iалаьмате доккха гIулакх да. Империалистийи феодалий - компрадорийи нах теIабар дIадаккхар а, хIаьта цунна тIеххьа КНР социалистически эргалонаш яр а ерригача Малхбоаленна Iалаьмате боккха лоархIам болаш а хилар, хIанз а болаш а да. Китайски халкъо кортамукъале бахьан лоаттабаь къовсам империализма колониальни система йохаяра исторически процесса керттегIара дола дакъа дар.

Бакъда, кортамукъале яккхар эггара хьалха моллагIча колониальни мехкарча халкъа шийн революционни гIулакххех хьахулар да. Цхьабакъда, цунца цхьана из империализме духхьал халкъаша лоаттабеча юкъарча къовсамах хьахулар прогрессаи адам кортамукъа хиларaи тIехьалаттачарна пайданегIа долча оагIорахьа дунен тIара низаш овлан тIара денз хувцадалар да. Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяларо, Советски Союзо хоадам беш дола дакъа а лоацаш гитлеровски Германели империалистически Японели котдовларо дика хьалаш хилийтар Китаеи, Кореи, Вьетнамеи, Индеи, Индонезеи, Бирмеи, Цейлонеи иштта кхыча мехкий а халкъаша кортамукъале бахьан лоаттабу къовсам толамца дегIабоалабе. Вайна бIарга а гуш хувцалу Малхбоале. Цун безам бац кхыча мехкашкарча нах лоал лоаттабераша шоаш теIабара. Из еррига а готтача лоаман аьлешкара шерача паргIатача бер чу а даьнна кхеххкаш сувсаш хьийдда додача хих тара я.

Малхбоален халкъашта гу шийн вахар тоадара новкъа социализмаи коммунизмаи идеяша дегаш айдаьча китайски халкъо доаха Iалаьмате доккхий толамаш. Из ца буржуазни идеологаш корзахбоахар. Цудухьа язду цIи хезача кхыча мехкашкарча гIулакхий эксперта Вера Дина «Малхбузехьара доацача дунен оамал» яхача книжка тIа: «Нагахь санна коммунистически Китая лоаццача хана исторически хувцам бе аьттув боале цун опыт малхбузехьара доацача дуненна кхы а боккхагIа лоархIам болаш хургья... Атлантически гонна чудоагIаш доацача кхыча халкъаша аргда шоашка: «Китайцашта дулур вайга а дулургда», аьнна.

Советски пятилеткаш кхоачаш а еш планах социалистически боахам лелабаро дерригача дунен халкъашта бIарга а гуш даьккха сий кхы а лакхделар китайски халкъо а иштта кхыча социалистически мехкий халкъаша а шоай хьалхара халкъа боахама планаш кхоачашъяьчул тIехьагIа.

Шийн хана В. И. Ленина белгалдаьд вай мехка болхлой классо ше Iаьдал бе деллачул тIехьагIа шийн экономически политикаца, боахам дегIабоалабеш ше даьхача толамашца кхы а дукхагIа гIо дергда дунен истори дегIадара, яхаш. Кердача исторически хьалашка котъяьннача пролетариато дунен истори дегIадоаладара денгара-денга дукхагIа а деш деча новкъосталах йола ленински кIоарга уйла бакъю Советски Союза опыто яь а ца Iеш, иштта КНР-и социалистически системе чудоагIача кхыча мехкийи опыто а. Бакъдар аьлча, промышленни продукце керттера тайпаш арахецара Англена тIехьакхера а цул хьалха ялара а дола декхар кхоачашде йолаяла Китая низ кхачар — дуккхача хана «дунен мастерской» лерхIаш хиннача Англел хьалхаяла — из цаI деций Малхбоален халкъашта социализма пайдана дол харцде йиш йоаца бакъдар?

В. И. Ленина эггара тIехьа а капитализма когаметта дIаоттаргйола общественни строй хиларах тарра социализм дегIаяра перспективаш хьа а хьокхаш «ДикагIдар кIезига дале а дикагIа да» яхача шийн тIеххьарча статья тIа яздаьд: «Юххера а къовсама къастар хургда Россеи, Индеи, Китаеи и. кх. дI. дахаш дунен дукхагIа дола адам хиларга хьежжа. ХIаьта из дукхагIа дола адам тIеххьарча шерашка цIаккха ца хиннача тайпара сихденна шоай кортамукъале бахьан лоаттабеча къовсама юкъе доагIа, цудухьа дунен тIа лаьтта къовсам юххера мишта чакхбаргба, аьнна вIалла шеко хила йиш яц. Цу даькъе социализма юххера а хоадам бола котало Iалашъяь я» (Соч. т. 33, оагI. 458).

Iилма дарда тIа Ленина аьннар бакъдаьд адамий дерригача дIахорча историе. Пролетариата диктатура чIоагIъе, социализм хьалъяро, СССР-е коммунизм хьалъеш даьхача Iалаьмате доккхийча толамаша, Китае хиннача социалистически эргалонаша низ бола, цхьоагIо йола дунен социалистически лагерь вIашагIйолларо а из чIоагIъяро а, Малхбоален халкъий къама - кортамукъален боламо империализма йийттача а хIанз еттача а низ болча хIамаша — цу дерригане а социализма гIулакх дерригача дунен тIа котдаргдолча кхоачадир.

Социализмагахьа адамаш дегIадаххкара хоадам бола лоархIам болаш да Советски Союзеи Китаеи кхыча дерригача социалистически мехкий а цIаккха дохаргдоаца доттагIали цхьоагIои.

Из уйла белгал а еш Советски Союза Коммунистически парте XXI-ча съезде ше къамаьл деш новкъоста Чжоу Энь-лая аьлар: «Марксизмоленинизмо цаI беш кхотабу вай шаккха а мохк а деррига мехкаш а. Вай шин мехка халкъаш халонаш кагъеш бIаьха никъ хьабена эггара гаргагIа бола тIемахой ба. Вай кхел а цаI я, вай хьашташ а цаIаш да».

Китайски халкъа хов дуккха а халонаш эшае ца езаш ше долга, хIана аьлча цун йиш я историе чухь эггара хьалха советски халкъо биллача новкъа социализме даха. Цудухьа селла гIоръяьннай Китае «Советски Союзагара Iомале!» яха лозунг. Китайски халкъа Советски Союзо цIенча дег тIара материальни новкъостал ду. Вай мехко новкъостал ду халкъа Китайна бIаьш йоккхий промышленни предприятеш хьалъе. Советски заводийи фабрикийи коллективаша кхетаду вошал долча Китая заказаш кхоачашдарца шоаш социализмаи коммунизмаи юкъара гIулакх чIоагIдеш хилар. Дег чу вошал дола уйла хиларо кулгалду Китая стройкашка китайски доттагIашта СССР индустрегеи, Iилмагеи, техникагеи гIолла Iоаяь опыт дIале, аьнна, вай Даьхено бехктокхаме а сий дола а декхар тIадиллача советски специалистий къахьегама.

«Советски Союзо,— йоахар КПК VIII съезде новкъоста Лю Шао-ци,— Iалаьмате доккха новкъостал дир тха мехка социализм хьалъяра гIулакха; доккха новкъостал дир цу даькъе иштта Европаи Азеи халкъа демократе мехкаша а. Китайски халкъа цIаккха а диццургдац вошал долча мехкаша даь из новкъостал».

Социалистически мехкашта юкъе вежараша санна цхьан къахьегаш, цIенча дег тIара вIаши новкъостал деш, бокъонаш цхьатарра йолаш гIулакхаш хилар адамий историе чухь дунен халкъашта юкъерча гIулакхий керда тайпа да. Из вIалла хила йиш яц вIаши юкъе латтача машар хила йиш йоацача къовсамаша эттIаеча капитализме. Из хьа а хиннад дегIадоагIаш а да алхха социализма дунен тIа.

Вошал долча китайски халкъа социализм хьалъе новкъостал деш СССР къахьегамхошта, социалистически система чудоагIача дерригача мехкий а къахьегамхошта санна, кулгалду пролетарски интернационализма сийлахь-йоккхийча принципаша, лерхIараш цаIаш хиларо, дунен социалистически системе чу доагIача мехкий йохаргIоацача цхьоагIон лоархIам ховш хиларо.

Советски Союзи хлакъа Китаяи 1950 шера февраль бетта доттагIали цхьоагIои а хургдолаш, вIаши новкъостал а дерггалаш договор а даь тIема тийшабелхаш леладеча империалисташта чIоагIа духхьале яьй. Массанена а ховш да Советски Союзи Китайски Халкъа Республикаи машара гIулакх, Кореяи, Вьетнамеи, иштта Камбоджеи, Лаосси, Iарбийи кхыча мехкии халкъии къама хьашташ лорадар мел лоархIам болаш хиннад а хIанз мел лоархIам болаш да а.

Социалистически мехкий лоалайича санна чIоагIача цхьоагIоно корзагIбоах из шоай агрессивни планаш кхоачашъяра керттера духхьале йолга ховш бола империалисташ. Империалисташ шоашта могачох советско-китайски доттагIал дохаде гIерт. Бакъда, цар лерхIачох хIама хургдац.

СОКП XXI съезде ше яьча доклада тIа новкъоста Хрущева йоахар:

«Китайски коммунистически парти чIоагIа латт классови, марксистско-ленински позицеш тIа. Цо къовсам лоаттабу империалисташта, эксплуататорашта духхьал, цо къовсам лоаттабу социалистически ларда тIа вахар эргадаккхар духхьа, цо лораю пролетариата дунен халкъашта юкъерча цхьоагIон принципаш, цунна кулгалду марксистско-ленински теоре».

СССР, Китайски Халкъа Республика, кхыча социалистически мехкий а опыто къаьстта тешал ду социалистически революцеи социализм хьалъяреи процессаш социализма новкъа довлача дерригача мехкашка йолча керттерча закономерностий ларда тIа латташ хиларах бола марксистско-ленински хьехам нийса хилара.

Китайски халкъа толамий хоадам бола хьал Китая Коммунистически парте нийса марксистско-ленински кулгал деш хилар да. Болхлой класса хьалхле лелаеча парте, цо шийна чуэзаб Китая дикагIа бола къонгаши мехкарийи, чIоагIа къонахчал дола, лоIам бола, социализм бахьан шоай са кходергдоаца нах. Кортамукъалени къахьегамхой иразеи гIулакха шоаш мутIахь хилар китайски коммунисташа хьахьекхад дуккхача революце моастагIашта духхьал тIемаца шоаш лоаттабаьча къовсамца. Цу къовсаме парте чIоагIъелар, новкъост Мао Цзэ-дун керте а волаш кулгалдеш йола цун ядро а хьахилар. Халкъа кулгалдара боккхача маьхе йола опыт а караерзайир.

Китайски коммунисташ марксизма-ленинизма бакъдолчун лерах болх, цар хоадам болаш къовсам лоаттабу ревизионизмаи догматизмаи духхьал, марксистско-ленински хьехам цIена хилийтара тIехьа. Цар творчески пайда эц марксизмах-ленинизмах Китая долаш долча хьалашка, Iилма коммунизма ганза социализм хьалъяра практиканна шоай дакъа юкъе а хьош.

Марксизма-ленинизма тIехьа хилар, къахьегамхошца айхха бувзам хилар — из да коммунисташта общество дегIайоастаяро хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдеторо хулийтар.

ХIанз укх сахьате, КПК ЦК VIII Пленумо къоастадаьча бесса Китая Коммунистически партеи халкъийи керттера декхар да масса а тайпара производство дегIайоалаяра рузкъа кходара болча болама дукха а нах юкъеозар, 1959 шера производственни а гIишлош хьалъяра а план кхоачашъяри тIеххкхоачашъяри духьа къовсам лоаттабар.

Историе хьех общественни вахар чухь кердадар дикагIдар котдаланза Iергдац, хIаьта къаденнар реакционни дар дала дезаш да, яхаш. Цунна тешал ду социализм бахьан лоаттабеча къовсама ерригача опыто, миллиард гаргга нах бахача мехкашка социализм хьалъяра практика. Кхыметтел США госдепартамента кулгалхой а 1949 шера ца аьлча бовланзар американски империалисташа китайски халкъа духхьал тIом лоаттабе Чан Кай-ши хьаллоацаш доадаьча миллиардаш долларашa гоминдановски контрреволюци хIалакьярах кIалхаръяккханзар, аьнна.

Китайски Халкъа Республика дIахIайкаьячул тIехьагIа дунен халкъашта юкъеоча а чурча а реакце лерхIар коммунисташта Китайна управлени е могаргдац, боахамаи, Iилманнеи, культураннеи кулгаде могаргдац, аьнна. Бакъда из цар лийрхIар а кхоачашхиланзар. Сийлахь-йоккхача революце сомадаькха халкъ керда вахар дилла гIертар, шийна юкъера дуккха а талант йола боахама а, культура а, строительства а кулгалхой къоастабир. Болхлой классо, Китая берригача къахьегамхоша хоадамболаш хьаллоац парте генеральни лини: «беррига низ тIа а бахийта, боахам тоабеш а культура лакхъеш а дукхагIа сихагIа, дикагIа, пайданегIа йолча принципах социализм хьалъе». Творчески хьинарах хьалдиза, керда сийлахь-доккхий толамаш дахар духьа, шоллагIча пхе шера плана (1958—1962) керттера декхараш ханал хьалхагIа, шин шера кхоачашдар духьа къовсам лоаттабу китайски халкъо.

Социализма дерригача мехкий къахьегамхой, беррига дунен халкъашта юкъера коммунистически болам бокъо йолаш боккхий а беш хьежаш ба Китайски Халкъа Республика толамашка. Болхлой класс, дерригача дунен тIара къахьегамхой тийша ба КНР йолча итт шера чухь социализм хьалъеш исторически толамаш даьха сийлахь-доккха китайски халкъ дIахо а шийн сий долча Коммунистически парте кулгалца коталонгара коталонга доалдаш дIагIоргхиларах.

Доазол дехьара

Советско-американски коммюникех китайски газето яхар

ПЕКИН, 28 сентябрь. (ТАСС). Синьхуа агентство беча хоамах, тахан арадаьннача «Бэйцзин ваньбао» яхача газето хьалхарча оагIо тIа, доккхача алапашца керте а яздаь, кепатеха я Советско-американски коммюнике еррига текст.

Ший подзаголовкашца белгалду газето коммюнике цхьадола дешаш: деррига герз дIададаккхара дош эггара лоархIамегIа хилар, берлински деша вIаши барта баьхка хилар, цу дешах переговораш хургйолаш хилар.

Коммюнике текст пекински радиостанце гIолла дуккхаза дIакхайкаеш хиннай.

КНР 10 шу дизара сийна хетаяь Берлине хинна торжественни собрани

БЕРЛИН, 29 сентябрь. (ТАСС). Селхан Берлине Китайски Халкъа Республика хьахиннача дийнахьа денз 10 шу дизара сийна хетаяь торжественни собрани хилар. Собрани йир Германе Социалистически едини парте Центральни Комитето. ГДР министрий Совето, Демократически Германе Къама фронта Къама совето.

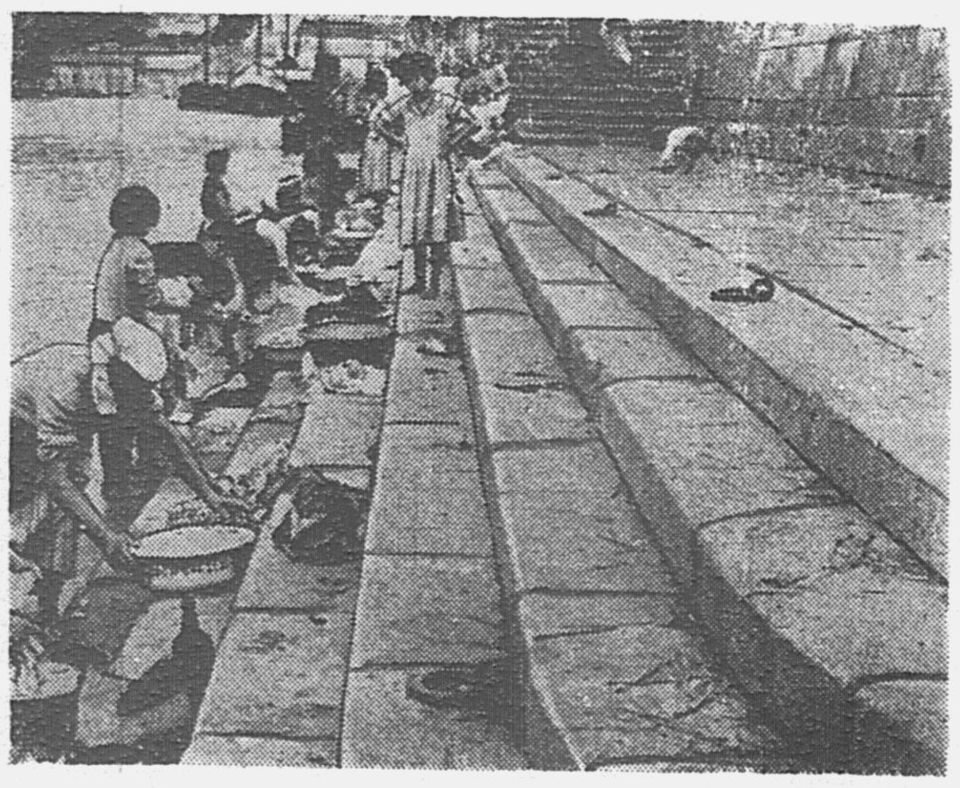
Собране президиуме хилар СЕПГ ЦК-а хьалхара секретарь Вальтер Ульбрихт, ГДР министрий Совета председатель Отто Гротеволь, Халкъа палата председатель И. Дикман, СЕПГ а демократически блока партей а кулгалхой, правительства членаш.

О. Гротеволеи КНР ГДР-рча посола Ван Го-цюанеи къамаьлаш дир.

Фашизман тIема духьал

ПРАГА, 28 сентябрь. (ТАСС). Селхан Чехословаке доладеннад фашизмаи тIемаи духьал къовсам лелабара кIира. Цу тайпара кIира хIара шера ду фашисташта духьал къовсам лелаберий чехословацки Союзо. Чехословацки телеграфни агентство беча хоамах Чехословаке дуккхача городашка митингаш хиннай. ТIом хиннача шерашка, оккупацеш хиннача хана гитлеровцаша наха къаьстта Iазап тIалоаттадаьча республикерча моттигашка, фашисташа боабаьча наьха сийна торжественно-траурни церемонеш хиннай.

Пардубице яхача городе, оккупаци йолча хана Лидице санна, цхьаккха хIама ца дуташ йоха яь дIаьлккхача Лежаки яхача юртарча наха фашисташа топаш теххача метте, йоккха митинг хилар. Пхи эзар саг совгIа нах гулбелар цига. Цу митинге тIайийцар Малхбузерча Германена милитаризации фашизации яра духьала, атомнии водороднии герзаца из кийчъяра духьала йолча протеста резолюци а. Цу тайпара резолюцеш тIаийцай кхыча митингашка а, хIаьта цига хиннараша Малхбузерча Германен ремилитаризаци яра духьал а болаш массанахьара герз дIадаккхара предложени могайир.

ПОРТУГАЛИ. КIирандийнахь Iурра городе Опорто, Дуэре яхача хи йисте.

Шиндлера сурт Центральбильд.

Советско-индийски боахама барт-цхьоагIо

ДЕЛИ, 29 сентябрь. (ТАСС). Советски Союза новкъосталца Бихар яхача штата Барауни яхача моттиге мехкдаьтта чакхдоаккха завод юллаш Советски Союзеи Индеи правительствашта юкъебаьча барта селхан Деле кулгаш яздир.

Бараунера мехкдаьтта чакхдоаккха завод шера ши миллион тонн мехкдаьтта чакхдоаккхаргдолаш лаьрхIа я. Завод хьалъе Советски Союзо Индена лу дуккха ха йилла юхалургдолаш бIаь миллион сом ахча.

Баьча барта советски оагIонгахьара кулгаш яздир СССР-а Индерча посольства экономически дешай советника В. А. Сергеева, Инде оагIонгахьара болатеи, лаьттагIара доахача рузкъайи, доагамеи министерства секретара Н. С. Мане. Барта кулгаш яздеча хилар Советски Союза Индера посол И. А. Бенедиктов, Инде болата, лаьттагIара доахача рузкъай, доагама паччахьалкхен министр К. Д. Малавия.

Керда баь барт Советски Союзаи Инденеи юкъера боахама барт-цхьоагIо шеръяра даь кхы цхьаькха а доккха гIулакх да.

США-а тIема морякаш Одессе хилар

ОДЕССА, (ТАСС). ШоллагIа ди да Одессерча порте США-а форда тIема флота «Маури» яха гидрографически кема латта. Селхан а санна, тахан американски морякаш турпала городa белгалъяьнна йолча дикача моттигашка хьожаш хилар.

Тахан «Маури» яхача кема тIа хилар прессаш еча завода, Январски восстане цIерах йолча кранаш еча завода, кхыча заводий а къахьегамхой, хIаьта иштта Одессерча юкъерча дешара 119-ча школа дешархой.

ЦIАЬКХА А МОГИЙТАРГ ЦА ХИЛАР ДIАХАЙТАР

ПЕКИН, (ТАСС). Синьхуа агентствос беча хоамах, тахан ВIашагIкхийттача Штатии тIема самолет Китайски Халкъа Республика Чжэцзян яхача провинце Чжоушана районе тIаена хилар. Цул тIехьагIа ВIашагIкхийттача Штатий цхьаькха тIема самолет Китайски Халкъа Республика Чжэцзян яхача провинце Юйшана районе тIаена хилар.

США-а ю уж тIема провокацеш могийтарг ца хилар дIахайтар КНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министерства викало.

АМЕРИКАНСКИ ТIЕМА ЭСКАДРА СТАМБУЛЕ КХАЧАР

СТАМБУЛ. (ТАСС). 26 сентябре укхаза кхаьчад американски 6 флота кемай эскадра, царца «Саратог» яха авианосец а долаш. ЦхьоалагIа октябрь тIаккхаччалца Босфоре хургда кемаш.

Боахам айлуш боагIа

(Библиографи)

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийцай «Юрта боахам дегIабоалабеш лоаттабеча къовсаме» яха брошюра. Брошюра автор парте Сунженски райкома секретарь нов. Б. С. Чадов ва. Брошюра тIа ювц 1953 шера денз 1958 шерага кхаччалца Сунженски районни партийни организаце баьча балха опытах.

1953 шера ССКП ЦК сентябрьски Пленум хиллалца йолча хана республике наггахьа мара хьалха латтаращца хьоаеш яцар Сунженски район, хIаьта фийг болча ялатий хьувкъам а лоха бар. Масала, 1953 шера, юккъера лаьрхIача хIара гектара тIара ерригача районе даьккха ялат 7,2 центнер мара дацар.

Иштта кIезига ялат доаккхаш хилара бахьан дар районерча колхозашеи МТС-шеи агротехника бе-башха йоацаш лелаяр. Зябь ахара план кхоачашъяцар, моттигерча удобренех пайда эцацар. Шоай сорташка хьежжа хьакъоаста а даь дIадувш дацар ялаташ а.

Хьайбаш леладеча юртбоахама даькъе эггара йоккхагIа духьале хулар доакъара база вIашагIъелла ца хилар бахьан долаш. Колхозий кулгалхой цу хана ладувгIа безам болаш а бацар фермашта юххера севообороташ е еза, дIайийнача хьажкIийи маькхеи кхашка доахан доажаде деза аьлча. Из пайдан доаца гIулакх лерхIар. Цудухьа хIара фуражни Iаттагара йоаккха шура 1013 килограмм мара яцар.

Дукха кхоачамбоацараш дар районерча колхозашка дулх даккхара гIулакха юкъе а. Деррига доахан дулха дIадала кхаьба кийч ца а деш къаьст-къаьста доахан кийчдора, хIара бежана вес дукхагIа хилийта а гIерташ.

ССКП ЦК сентябрьски Пленумо белгал дир мехка юрта боахам сихха дегIабоалабара хоадам боллаш дола наькъаш. Сунженски районни партийни организаци кертерча дешагара — кадраш балхашка дIанийсъярца, эггара хьалха колхозий председателаш, кхашкарча бригадийи хьайбаш леладеча фермайи кулгалхой хьакъоастабарца, йолаелар юрта боахам дегIабоалабара юкъера кхоачамбоацараш дIадаха.

Иштта хьийга къа зехьа довнзар. Масала, XIX-ча партсъезда цIерах йолча колхозо (цун председатель нов. Шумилов) 1958 шера 1953 шера хинначул 4-зза дукхагIа пайда баьккхар, хьалхагIа дIаяхача хана из колхоз эггара тIехьайисаращца хиннаяле а.

Дика кхетадора коммунисташа дика кулгалхой хиларга хьежжа, дика колхозникаш а хиларга хьажжа мара иштта доккхий толамаш даха йиш хургйоацилга.

Из декхар дизза кхоачашдара кхашкарча бригадашкеи хьайбаш леладеча фермашкеи дикагIа бола агитатораш бахийтар.

Фийг бола ялаташ дикагIа хьувкъийтара тIехьа лелабеш бола къовсам агротехниках бизза пайда а эцаш, хIаьта иштта хий детташ дола лаьтташ а леладе баьлар колхозникаш. Цунга хьежжа юрта боахаме дикагIа йола методаш юкъе йоалаяра агрономий лоархIам лакхбара тIехьа а лоаттабора цар къовсам.

Раздельни хьисапе ялат чуэца а болабелар сунженцаш цу хана. Иштта юрта боахама болх тоабар бахьан долаш 1958 шера 1953 шера даьккхачул 2,8-зза дукхагIа ялат даьккхар районе.

Хьайбай продукташ йоахилга лохагIа хилар бахьан дар доахани коа тIара оалхазараши кIезига хилар а дика чIоагIъяь доакъара база ца хилар а. Детта доахан дерригача Iай кIеззига мара йоли концентрированни доакъари ца дуллаш ча дуадеш лоаттадора. Искусственни осеменени еш йола пункташ-м цхьаккха колхозе а яцар.

ССКП ЦК сентябрьски Пленум хиначул тIехьагIа доахан доажадеш йола даьгIенаш 3500 гектарага кхоачаш яр, хIаьта силоса лаьрхIа баьцаш 800 гектар яр. Сийнача доакъара лаьрхIа дIабувра озими мукхи, рожи, кени, экспарцети, суданкеи, магари, люцернеи, хьажкIаши.

Цунга хьежжа районни партийни организаце теркам тIабохийтар доахан леладеча фермашка распорядок лелаяра, дояркаши, Iаьсий леладераши, птичницаши иштта кх. дI. Iомабара.

Парте райкомо юрта боахама болхлошта районни совещанеш йора. Цига шоай балха опыт ювцаш дикагIа болча колхозникаша къамаьлаш дора.

Иштта 1958 шера хIара фуражни Iаттагара йоаккха шура 2428 килограммага кхоачаш дукхагIа хилар, хIаьта валовой шура йоаккхилга 4-зза лакхделар.

Нов. Чадова ший брошюра тIа чIоагIа теркам тIабахийта дувц районни партийни организаце овощеводствайи садоводствайи доакъош, царех эггара дукхагIа пайда боалаш дола юрта боахама доакъош а лерхIаш, дегIадоаладеш баьча балха а.

Брошюра эггара тIехьарча раздела тIа дувц Сунженски района юрта боахам дIахо дегIабоалабара перспективаех.

Нов. Чадова язъяь брошюра юрташкарча районий партийни болхлоштеи, колхозий а совхозий а партийни организацей секретараштеи, хIаьта иштта кхашкарча бригадий а хьайбаш леладеча фермай а кулгалхоштеи лаьрхIа я. ХIанз книжкаш дохкача тикашка йохкаш я из брошюра.

А. ГАЙВОРОНСКИЙ.

Керда стихаш

Джамалдин ЯНДИЕВ.

Гоннахьа бийса

Гоннахьа бийса,
Адам дижа улл,
ХатIа эттача санна,
Седкъий хьеж.
Дахар, денар керта чу
Сомадувл
Са дог-уйла, са вахар
Хьесташ.
Ше дилла ихача наькъех,
Тувла ца луш,
Айбенна, сийрдабаьнна
Бутт бода.
Стих ца йоалаш,
Илли дека ца луш
Со уйлаша готваь,
ГIайгIане вагIа.
ДогIа ца дилхача лаьтта мо мара
Хьоанал йоацаш санна,
са дега чу,
Стих гIаттац,
Илли далац ара,
Хьоа боацаш санна,
Са керта чу.
Айбенна, сийрдабаьнна
Бутт бода
Со уйлаша готваь,
ГIайгIане вагIа.
Цкъаьннахьа сирча дын тIа
вагIаш
КIай баьрий сона наIарга воагIа,
— Вахара ираз шийца дахьаш
Балха Iуйре сона духьал йоагIа.
Лоамашка, арешка
ДIамелхьежача
Къахьегаш, болх беш,
Низбола адам доал.
Из тамаше хоза сурт
бIаргадайча
Са дог-уйла, са вахар
ловзадоал.
ТIаккха, Маьтта-лоам тIара,
сихлий,
Морхашта духьал лаьча додаш
санна,
Са лоаца илли дега чура айлий
Адамашта делалий духьал дода.

* * *

Адамашца доаца вахар
Сона ма лулда,
Балхаца доаца рузкъа
Сога ма кхоачалда.

Новкъостага

Са новкъост! Ма яха, ма дувца
Замо шийца дихьа, дIадаьннараш,
Хьай, е са дай саго ма бувца
Хургдац хьона вайгIа, воаш
доацараш.

Са даьша дошо када чура
Из лома шура мийннай ма яха,
Тахан цар денал-хьинар
дувцаш
ГIулакхаца воацаш ма ваха.

Хий лоам чура цIена доале а
Цкъаза арахьа бIехлуш хул
хьона,
Хьа дай дика хиннабале а
Цкъаза тIехье во кхувш хул хьона.

Ваьнначар эздий ва яхийташ,
Нахага хеставайта ма гIерта,
Даьхенга дика ва оалийташ,
Iа уж хьай дай сий долаш
бувцийта.

Дешара кердача плана керттера белгалонаш

1959—1960 дешара шу вай мехкарча школашта къонача тIехьено дешара а из хьалкхеяра а гIулакх овлан тIара. денз эргадаккхара шу да. Бер хьакъале хьалкхедар, цунна Iилма довзийтар, практически болх бе ховргдолаш Iомадар — уж да хIанз школа хьалхашка латта кертера декхараш.

Назрановски № 1 йолча юкъерча школе 1-ча сентябре денз 1-ча классера 5-ча классе кхаччалца а 9-ча классе а кердача учебни планах доладеннад дешар. ХIанзле кердача программаша хьагойт шоаш дикагIа хилар.

Кердача учебни планах тха школа хьехархочо нов. Харламовас йоах: «ПхелагIа шу да аз начальни школе болх бу. Балха эггара хьалхарча дийнахьа а хайра сона бераш болх бе чIоагIа тIера долга. Царна хоза хет шоай кулгашца даь хIама. Кулгаца бу болх Iомабу урок тIаккхачарга сатоссаш хул бераш. КIира цхьа сахьат тоъац цу гIулакха. Кердача учебни планах ши сахьат хьожадаьд къахьегама. ХIанз йиш хургья берашка кхоачам хиллал беша болх бе, цул совгIа шоай кулгашца класса эша гойтара пособеш хьае а. Бераш Iомаде мегаргда стола тIа шу оттаде а, класси цIаи лостам болаш лоаттаде а. Дешара кердача планах хьалкхебаьраш коммунизм хьалъергйола кагирхой болх бе безам болаш а болх безаш а хургба».

Дуккхача хана денз болх беш йола тха школа хьехархочо Ю. П. Андреевас йоах, цу тайпарча программах хьехаш хилча къахьегам безаш, дика хьалкхедергда бераш.

Дешара эггара хьалхарча дийнахьа денз болх бе Iомабаларал совгIа шоашта гIулакх деш ба, вешта аьлча, шо-шоай классаш цIенъю, цул совгIа шоай цIагIа цIено лелаергйолаш Iомабу.

Школа 5—7 классашка дешархой болх бе Iомабергба школьни мастерске, дешара-опытни участке, совхоза кхашка. Назрановски юкъерча школе мастерскена лаьрхIа помещени яц, кIезига я оборудовани. Цхьабакъда, цу школе 4—пхелагIа, 3—ялхлагIа, 3 — ворхIлагIа классаш я 300 дешархо чу а волаш. Цудухьа 5-7 классашкарча дешархоша гурахьеи, бIаьстии, аьхкии юрта боахама производстве болх бергба. Цу гIулакха мел эшар долаш да. Школа дешархой а ученически производственни бригада а низаца вай мехка къилбаседа районашта фуна эшаш йола гибридни хьажкIаш хьалкхеяь чуэца болабеннаб дешархой.

Тха школа дешархой 11 шера дешаргдолаш хилар бахьан долаш 9-ча классерча дешархоша производственни дешар йоккха говзал йолаш бола специалисташ керте а латташ юртарча предприятешка чакхдоаккхаргда. Школе 9-ча класса дешархой профессиональни дешара 4 группа я вIашагIйоллаш. Электроприборий завод хьалъеча хана цхьабола дешархой штукатурийи плотникийи специальносташ йолаш хургба. Мельзавода специалисташа мукомолаш Iомабергба, хIаьта цхьабараша Назрановски совхоза ремонтни мастерскешка электромонтера говзалаш Iомаергья.

Лакхарча классашкара дешархошта профессиональни дешар Iомадара керттера гIулакхаш да уж. Из болх дика леларгба цу предприятей специалисташа а школа педколлективо а бе безача тайпара лелабой.

Кердача дешара планах факультативни занятеш е лаьрхIад. Цо йиш хулийт тайп-тайпара специальни дешар хьехийта. Тха школе автомашина а я, хIаьта говза преподаватель а ва. Лакхарча классерча дешархошта шоферий говзал Iомае йиш я тхога. Школа лерхI ер шу чакхдоалаш 3-гIа класс йола 15 шофер Iомаве.

Ученически производственни бригада вIашагIъеллай бIаьсти. Укх аьхки боккха болх баьб цу бригадо. 50 гектар лаьттан тIа гибридни хьажкIаш хьалкхеяьй, оасар деча хана совхоза доккха новкъостал даьд. Тха ученически бригада кертте латта декхар да шоай участка тIара цхьаккха фийг ца боабеш ялат чуэцар.

Назрановски юкъерча школа хьехархой коллектив шоашта хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдеш я.

С. АРСЕЛЬГОВ,
Назрановски юкъерча школа директор.

ДИКА ЛЕКЦИ

Боккхача безамца ладувгI советски наха дикача лекцешка, хIаьта царех пайда а боал вай мехкара а дунен халкъашта юкъера а гIулакхаш довзийта, наьха кхетам лакхбе.

Сакъердамеи, чIоагIа ладувгIа безам боагIаши, дикеи яр укх деношка тха училищерча дешархоштеи хьехархоштеи «Дунен халкъашта юкъера хьал» яхача темах парте Ленински райкома лектора нов. Матвеева йийша лекци.

Лекци йийша яьлча дукха хаттараш а тийлар лекторага.

Лекцега ладувгIаш хиннараша чIоагIа баркал аьлар нов. Матвеевна.

Я. КАГИРОВ,
Нохч-ГIалгIай педучилища студент.

Сакъердаме сайре

Дукха ха йоаццаш Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен педагогически институте историко - филологически факультета цхьоалагIчеи лакхерчеи курсашкара студенташ вIашагIкхийтта сакъердаме сайре хилар. Студенташка моаршал луш къамаьл дир факультета декана Владимирова. Ше къамаьл деш белгалдаьккхар цо цхьоалагIча курса студенташ практически занятешта дукха теркам тIабохийтача шера институте деша баьхкар.

1-ча курса студентий цIерах къамаьл дир Хамчиева. Ше къамаьл деш лакхерча курса студенташкара дешара а общественни балха а новкъостал делга дийхар цо. Лакхерча курсий студентай цIерах къамаьл дир 5-ча курса студентка Арбузовас. Дешара керда шу доладаларца дувзаденна цхьоалагIча курсерча студенташка моаршал а луш, дешача а шоай вахар чухь а цар толамаш дахар шийна ловш хилар а аьлар цо.

Къамаьл даьчул тIехьагIа студенташа концерт оттадир.

М. ЮСУПОВ.

Гуйранара балхаш дика ду механизатораша

«Ингушски» совхоза 5-ча отделене (управляющи С. Хаматханов) къахьегамхой гурахьара балхаш де болабеннаб. Чуэца езаш 500 гектар хьажкIаш, 210 гектар гидуарган я, гурахьа дIадувча ялаташта аха дезаш дукха лаьтта, иштта де дезаш кхыдола балхаш а да.

Отделене цу дерригача гIулакхашта оттаяь план я, болх дIаболабалара а йистебалара а оттаяь график я, участке эшаш мел бола болхлой ба, иштта трактораши комбайнаши я.

Цу совхозе хьалхле лелаеш я 5-гIа отделени. Эггара хьалхара 230 центнер гидуарган Моздокски пункте дIаеннай цо. Дика хьийкъай цига укх шера хьажкIаш. Укх деношка уж чуэца арабаьннаб отделене болхлой. ХьажкIаш чуэцара эшаш мел дар кийча да.

Отделене къахьегамхоша лерхI 20-ча октябре хьажкIаш чуийца яха, хIаьта гурахьа дIадув ялаташи зябь ахареи балхаш 10-ча октябре йистедаха.

Дикача балхаца белгалваьнна ва механизатор В. Хайданов. Цунна тIехьа ца вусаш болх беш ва Хидиров Джабраил а.

О. МАЛЬСАГОВ.

Шоай декхараш кхоачашду дояркаша

«Октябра 40 шу» яхача совхоза № 3 йолча отделенерча дояркаша хьайбай продукташ Даьхенна ялар мел лоархIам болаш гIулакх да а ховш болх бу. Царех ба Хамхоева Лоли, Сагова Новлац, Тумгоева Фади, кхыбараш а. Балха нормаш 130-150 процент кхоачашъю цар.

Доаханга дика хьожаш ва Евлоев Мухарбик. КхоалагIа шу да детта доахан доажадеш а кхоабаш а из вола. Iай а аьхки а массайолча хана ший низ ца кхобеш хьож из доаханга.

Дикача толамашца накъа баха лерхI дояркаша ССКП Центральни Комитета Пленума.

М. ЕВЛОЕВ.

Специалисташ кийчбу

Тайп-тайпара специальность йола инженераш кийчбу Грознерча нефтяной институте.

Геолого - разведочни факультете эггара къонагIа йола специальность я геофизика. Мехкдаьттани газовойи промышленность дика дегIаенача вай республике геофизически специальность чIоагIа эшаш я. Цига Iомаю магниторазведка, гравиразведка, радиометри, иштта кхы а.

ХIара дешара-теоретически курс йистеяьлча студенташ практиках болх геолого-разведочни а геофизически а партешка. Студенташ кхетара чIоагIа новкъостал ду практико.

ЧIоагIа хозача моттиге, Дагестански АССР Буйнакски районе хилар укх шера 3-ча курсерча студентий практика. Цига дика кхийтар уж шоай балхах.

Нагахьа санна вай Нохч-ГIалгIай республикерча лоаман районашка из санна йола практика хуларе студенташта дикагIа йовзаргьяр вай республика геологи.

КIезига ба геофизически специальность Iомаеш бола нохчийи гIалгIайи. Геофизически отделене нохч-гIалгIай къамах бола нах дукхагIа хилча бакъахьа бар. Сакъердаме а дика а специальность я геофизика.

З. ДУРДИЕВ,
студент-геофизик.

Дика гIулакх

Нохч-ГIалгIай педагогически училище дешаш бола студенташ дика дакъа лоацаш ба художественни самодеятельносте. ХIанз цар лаьрхIад шоай ансамбль вIашагIтоха. Эггара чIоагIагIа цу гIулакха царна эшар вайнаьха форма яр. Из мичара лохаргья ца ховш уйла йир цар. ТIаккха комсомольцашта дага дера цхьа гIулакх.

Дукха ха йоаццаш комсомольски собрани а яь цар тIаийцар: хIара комсомольцо кIирандийнахьа ткъаь сахьата предприятешка болх берголаш. 27 сентябре Iуррехьа цхьатарра консервни заводе балха бахар комсомольцаш. Белгалбаьнна къахьегаш бар 3-ча курсера студенташ Токаев Шамиль, Дикаев Арои, Алмазова Ася, Семенова Раиса, иштта кхыбараш а. Цу дийнахьа цар 500 сом ахча даьккхар.

— Цкъа-шозза вай иштта кхы балха даьхкача, форма эца йиш хургья вай,—яхаш бар комсомольцаш.

Кастта студентий ансамбле шоай форма хургья.

АХМЕДОВ,
студент.

Нурадилов Ханпашах йола поэма

Нохч-ГIалгIай книжни издательствос арахийца я Н. Сергеева язъяь «ЦIеша биза малх» яха поэма.

Нохч-ГIалгIай къаман турпалхочо Нурадилов Ханпаша шоллагIа ДаьхентIом болча хана леладаь майра гIулакхаш дувцаш я Сергеева поэма.

Поэма хьалхара предислови язъяьй А. Газдиева.

Турпалхочо баьча майрача тIемах лаьца Донской фронта политически управленес арахийцача листовка текст я поэма тIа.

Керда поэма араьннай 5000 экземплярах.

Ю. ОЛЬГИН.

М. Ю. Лермонтов хиннача моттигашка гIолла

Сийлахь-воккха эрсий поэт М. Ю. Лермонтов хиннача моттигашка хьажа безам болаш историко-филологически факультетера студенташ бола дукха ха яр. ЧIоагIа гIадлахар тхо цу гIулакха тхона новкъостал де доцента Б. С. Виноградова лаьрхIалга тхоашта хайча.

Дукха ха йоаццаш тхо дахар Лермонтов ваьхача а, цо шии цхьайола произведенеш язъяьча а, из вийнача а моттиге — Пятигорск яхача городе.

Цу города гаьна доаццаш, Машук яхача лоама юххе уллача туристски базе сайца а сайца, Лермонтов лийннача моттигашка хьажа арадаьлар тхо.

Тхона бIаргаяйра «Эолова Арфа» лермонтовски галлерей, 1988-ча шера Лермонтова оттадаь памятник, поэт чуваьха а цо болх баь а цIа, хIанз Лермонтова музей чуллаш дола Верзилинар хинна цIа, иштта кхыйола мотигаш. Цу Верзилинар хиннача цIагIара вийхав Лермонтов Мартыновс дуэле а.

Экскурсовода хьадувцарах оаха дика кхетайир Лермонтов ваьха зама. Хьалха хиннача паччахьа Iаьдало шийна новкъара дIабоахаш хиннаб Лермонтов санна бола хьаькъал дола нах.

ХIанз чIоагIа гIулакх а деш лора а еш лелаю цхьан хана Лермонтов ваьха Пятигорскера моттигаш.

М. АЛЬДИЕВ
Нохч-ГIалгIай педагогически института студент.

Редактора заместитель
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«Кхайканза баьхка хьаьший».**

Долалу: 10. 12. 2. 4. 6. 8. 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Кхайканза баьхка хьаьший».**

Долалу: 8.30. 10.30. 12.30. 2.30. 4.30. 6.30. 8.30.

ЗIамига зал № 2 — **«Кхайканза баьхка хьаьший».**

Долалу: 9. 11. 1. 3. 5. 7. 9.

ЗIамига зал № 3 — **«Кхайканза баьхка хьаьший».**

Долалу: 9.15. 11.15. 1.15. 3.15. 5.15. 7.15. 9.15.

«Родина» яхача кинотеатре.

Iан зал — **«Кхайканза баьхка хьаьший».**

Долалу: 10.05. 12.10. 3.30. 5.35. 7.40. 9.40.

Керда шера экран бос бола документальни фильм.

«Янцзы тIа малх хьакхийттаб».

Долалу: 8.45. 2.10.

Ахкан зал — **«Кхайканза баьхка хьаьший».**

Долалу: 6.30. 8.30.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица. 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахареи экономикан отделий — 2-25-72;

СФ01831 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типографи. Нохч-ГIалгIай АССР. г. Грозный, Революце проспект. 30/3: Заказ № 5976